

HoksBotti käsikirjoitus

OPPIMATERIAALI SELKOKIELELLÄ

Tekijä: Minna Kröpi, selkomukautus Tuija Takala

Rahoittaja:

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

HoksBotin käsikirjoitus

Mikä on HoksBotti?

HoksBotti on käsikirjoitettu chatbot, joka opastaa vieraskielistä ammatillisen koulutuksen opiskelijaa ymmärtämään ja sisäistämään ammatillisten opintojen sanastoa ja käytäntöjä, ja sitä kautta vahvistaa hänen omistajuuttaan HOKS-prosessiin ja osaamisen hankkimiseen. Se vaatii toimiakseen maksullisen alustan. Oppilaitoksen on mahdollista saada HoksBotti käyttöönsä hankkimalla lisenssi alustaan, jonka jälkeen chatbotti voidaan siirtää sille. Lisenssin hinta on noin 400€/vuosi. Oppilaitos voi muokata HoksBottia vastaamaan omia käytäntöjään.

Tekijät

Käsikirjoitus ja yhteydenotot HoksBotin hankkimiseksi omaan oppilaitokseen:
Minna Kröpi, Etelä-Savon ammattiopisto, Vierko-hanke, minna.kropi@esedu.fi

Ammatillisen koulutuksen sanasto: Minna Kröpi ja työryhmä. Sanaston kokoamiseen osallistui ammatillisia opettajia, S2-opettajia ja erityisopettajia.

Selkomukautus sekä käsikirjoituksen kommentointi ja muokkaus: Tuija Takala, Stadin AO, Vierko-hanke.

Käsikirjoituksen kommentointi ja tarkistus: Leena Nurminen ja Miia Roos, Etelä-Savon ammattiopisto sekä lukuisat muut asiantuntijat. Kiitos jokaiselle!

Linkki

Kokeilulinkki HoksBottiin: [HoksBotti](#) toimii Vierko-hankkeen resurssilla 31.12.2024 saakka tutustumista varten.

Käsikirjoituksen lukuohje

Chatbotin repliikit ovat turkoosilla värillä.

- Sisennetyt repliikit "palluroilla" ovat botin käyttäjän reaktioita ja valintoja keskustelun kulkuun.

Otsikot ovat vihreällä värillä.

Käsikirjoitus

Hei Opiskelija!

Paina alla olevaa sanaa "Hei!" ↓

- Hei!

Minä olen Hoks-Botti. Kuka sinä olet?

Anna itsellesi lempinimi,

jolla voin kutsua sinua.

- (Opiskelija kirjoittaa nimensä laatikkoon @nimi)

Hauska tutustua, @nimi!

Sinä opiskelet nyt ammattia.

Hienoa!

- Kyllä!

Kerron sinulle tärkeitä asioita opiskelusta.

Yritän käyttää helppoa suomea.

Haluan auttaa sinua, @nimi.

Kerron, mitä opiskelun aikana tapahtuu.

- Selvä.

Tämä on PÄÄSIVU.

Pääset aina takaisin tälle sivulle,
kun valitset sanan "PÄÄSIVU".

Valitse, mistä asiasta haluat tietoja:

1. Tärkeää tietoa opiskelijalle
2. Ammattiopiston tutkinnot
3. Perustutkinto (pt)
4. Tutkinnon osa
5. HOKS ja henkilökohtaistaminen
6. HOKS-sanasto
7. Työelämässä oppiminen (TEO)

- 8. Koulutusopimus ja oppisopimus
- 9. Arviointi
- 10. Ammattitutkinto (at) ja erikoisammattitutkinto (eat)
- 11. Sanakirja: ammatillinen koulutus

1. TÄRKEÄÄ TIETOA OPISKELIJALLE

Opettajat ja opinto-ohjaajat (opot) ovat kertoneet sinulle tärkeitä asioita opiskelusta. Voit aina kysyä heiltä uudestaan, jos joku asia on vaikea.

Lue vielä nämä ohjeet. Ne ovat samat kaikille opiskelijoille.

Valitse "PÄÄSIVU", kun haluat palata alkuun. Valitse sieltä seuraava aihe.

1.1. Opiskelet ammatillisessa koulutuksessa

@nimi, sinä olet nyt ammatillisen koulutuksen opiskelija. Miltä sinusta tuntuu?

- Oikein hyvälle!
Kiva kuulla!
- Minua jännittää...
Se on ihan tavallista, että uusi asia jännittää. Minä uskon, että opiskelusi onnistuu!
- En osaa sanoa.
Ammatin opiskelu on sinulle uutta. Minä uskon, että opiskelusi onnistuu!
- Mietin, olenko minä valinnut oikean ammatin...?
Ymmärrän, että ajattelet nyt noin. Ammatin valitseminen on iso asia. Voit jutella opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa. Kerro heille, mitä sinä ajattelet. Puhuminen auttaa!
- Kyllä!

Opiskelu sujuu hyvin, kun muistat nämä asiat:

- Huolehdi omista opinnoista.
- Tee tehtävät.
- Ilmoita poissaolot opettajalle.
- Noudata oppilaitoksen sääntöjä ja aikatauluja.

- Lupaan tehdä näin!

1.2. Osallistu opetukseen – älä ole poissa

Opiskelet koulussa nyt ammattia.

Lue nämä asiat tarkasti.

- Ok.

Osallistu opetukseen

Sinun täytyy osallistua opetukseen.

Se tarkoittaa, että

- sinun täytyy tulla kouluun aina, kun sinulla on oppitunteja.
- sinun täytyy mennä työelämäjaksolle (TEO) aina, kun niin on sovittu.
- sinä tulet paikalle aina ajoissa. Tulet siihen kellon aikaan, kun opetus tai työt alkavat. Sinä et myöhästy.
- Jos tunti tai työt alkavat klo 8.00, olet silloin paikalla, Ei klo 8.05.

- Ok.

Poissaolot

Voit olla pois vain, kun

- olet sairas
- olet sopinut opettajan kanssa, että saat olla poissa.

- Selvä!

Ilmoita poissaolot:

- Ilmoita aina vastuuopettajalle, kun olet sairastunut.
- Pyydä opettajalta etukäteen lupa, jos sinun täytyy hoitaa tärkeä asia kouluaikana.
- Pyydä työelämäjaksolla lupa työpaikalta, jos sinun täytyy hoitaa tärkeä asia työaikana.
- Muista: hoida omat asiat vapaa-aikana.

➔ Siis muista pyytää lupa!

- Ymmärrän!

1.3. Opiskelurauha ja koulun säännöt

Opetusta ei saa häiritä.
Opettaja voi kätseä sinut pois luokasta,
jos häiritset opetusta.

Koulussa on säännöt.
Sinun täytyy noudattaa koulun sääntöjä.
Säännöt auttavat,
että kaikilla on hyvä ja turvallinen olo.

- Selvä!

Mitä tapahtuu,
jos rikot sääntöjä?

Saat varoituksen
tai sinut jopa erotetaan koulusta,
jos rikot vakavasti koulun sääntöjä.

Erottaminen koulusta tarkoittaa,
että et saa enää opiskella.
Silloin menetät oikeuden opiskella
eli opiskeluoikeuden.

On tärkeää,
että noudatat sääntöjä:
silloin kaikki voivat hyvin!

- Selvä.

1.4. Hyvät tavat

Hyvät tavat ovat osa ammattitaitoa.
Käytös tarkoittaa sitä,
millainen sinä olet muiden kanssa.

Uskon, että sinulla on hyvät tavat ja käytös
eli käyttäydyt hyvin!

- Kyllä!

Tässä sinulle tietoa hyvistä tavoista.

- Ok.

Tervehdi aina.
Se kuuluu hyviin tapoihin.
Silloin otat toisen ihmisen huomioon.
Niin näytät,
että arvostat häntä.

Suomessa kätellään usein.

- Kyllä.

Ole ajoissa.
Älä myöhästy.

Myöhästyminen on huono asia
ja huonoa käytöstä.
Häiritset opettajan opetusta
ja toisten opiskelijoiden oppimista,
jos myöhästy.

Varastat toisen ihmisen aikaa,
kun hän odottaa sinua.

- Ymmärrän.

Ajattele, miten puhut.
Valitse hyvät, kohteliaat sanat.
Työpaikalle tai kouluun ei sovi kiroilu,
loukkaava puhe,
ihmisten tai ryhmien nimittely.

- Ymmärrän.

Ympäristö.
Huolehdi että ympäristö on siisti.
Roskat roskakoriin,
pullot pullojen kierrätykseen!

- Totta kai!

Ei päihteitä!
Päihteitä ovat alkoholi, huumeet,
tupakka ja sähkötupakka.

Muista:

- Et saa polttaa tupakkaa
tai sähkötupakkaa koulun pihalla.
- Et saa käyttää koulun alueella
alkoholia tai huumeita.
- Et saa tulla koulun alueelle päihtyneenä
eli silloin, kun olet käyttänyt alkoholia tai huumeita.

- Ymmärrän.

@nimi, kerroin sinulle monta sääntöä.
Säännöt ovat tärkeitä,
että kaikilla on koulussa hyvä ja turvallinen olo.
Noudata niitä, kiitos!

- Kyllä!

2. AMMATTIOPISTON TUTKINNOT

AMMATTIOPISTON TUTKINNOT

Ammattiopistossa = ammattikoulussa = ammatillisessa koulutuksessa on erilaisia tutkintoja.

Ne ovat perustutkintoja tai jatkokoulutusta.

- Kerro lisää

Voit hakea työpaikkaa, kun olet opiskellut tutkinnon ja saanut todistuksen.

- Ok

Tutkintoja on eri tasoisia:

1. Amatillinen perustutkinto (pt)
2. Ammattitutkinto (at)
3. Erikoisammattitutkinto (eat)

Amatillinen koulutus

Tavoitteena amatillinen tutkinto tai amatillisen tutkinnon osa

Amatillinen perustutkinto

Ammattitutkinto

Erikoisammattitutkinto

Perustutkinto sopii henkilölle, jolla ei ole

- ammattia
- työkokemusta ammatista, jota hän haluaa tehdä.

Perustutkinto:

Yleensä aloitat opiskelun ammatillisesta perustutkinnosta.

- Ok

Ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto ovat henkilölle, jolla on jo ammatti ja työkokemusta.

Ne ovat lisäkoulutusta.

- Ok.

Voi opiskella myös vain tutkinnon osia. Opiskeluaika on silloin lyhyempi

kuin koko tutkinnossa.

Kerron sinulle täällä eniten perustutkinnosta.

Valitse "PÄÄSIVU",
kun haluat palata alkuun.
Valitse sieltä seuraava aihe.

3. PERUSTUTKINTO

Ammatillinen perustutkinto = perustutkinto = pt.

Kerron sinulle nyt paljon tietoa perustutkinnosta.
Suosittelen, että luet tämän kokonaan.

Valitse, mistä asiasta haluat lukea lisää tietoa.

Valitse "PÄÄSIVU",
kun haluat palata alkuun.
Valitse sieltä seuraava aihe.

3.1. Mikä on perustutkinto?

Ammatillinen perustutkinto = perustutkinto = pt.

@nimi, osaatko sanoa,
opiskeletko sinä perustutkintoa?

- Kyllä, minä opiskelen perustutkintoa.
Hyvä!
- Ei, minä en opiskele perustutkintoa.
Okei. Kiva, kun haluat kuitenkin lukea tietoa perustutkinnosta.
- En tiedä.
Ei haittaa.
Katso tutkinnon nimi,
jota nyt opiskelet.
Asia selviää sieltä.
Se voi olla esimerkiksi
sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
= lähihoitajan ammatti.
Tai se voi olla esimerkiksi
logistiikan perustutkinto
= kuljettajan ammatti.
- Selvä!

Perustutkinto sopii henkilölle,
jolla ei ole

- ammattia
- työkokemusta ammatista,
jota hän haluaa tehdä.

Ammatillinen koulutus aloitetaan
yleensä perustutkinnosta.

- Selvä.

Perustutkinto voi olla
esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
tai rakennusalan perustutkinto.

Mikä on sinun tutkintosi nimi?

Tarkista se.

Se on sinulle tärkeä tieto.

- Ok. Kerro lisää.

Perustutkinnossa on **tutkinnon osia**.
Niistä tulee koko tutkinto.

Perustutkinnossa on:

1. Ammatilliset tutkinnon osat
2. Yhteiset tutkinnon osat

Ammatillinen perustutkinto
yhteensä 180 osp

Ammatilliset tutkinnon
osat 145 osp

Yhteiset tutkinnon
osat 35 osp

- Ok.

Kysymys sinulle:

Kuka voi opiskella perustutkinnon?

- a) Henkilö, joka haluaa oppia uuden ammatin,
esimerkiksi kokki.

Oikein! Perustutkinto on henkilölle,
jolla ei ole ammattia tai työkokemusta siitä ammatista,
jota haluaa tehdä. Hyvä!

- b) Henkilö, joka on tehnyt jo monta vuotta työtä esimerkiksi kokkina.

Tarkista vastaus, ole hyvä.
Henkilö ei tarvitse enää perustutkintoa,
jos hän on tehnyt työtä jo monta vuotta.
Vastaa nyt uudestaan.

- c) Henkilö, joka ei tiedä, mitä haluaisi opiskella.

Tarkista vastaus.
On tärkeää tietää,
mitä työtä haluaa tehdä.
Vastaa nyt uudestaan.

3.2. Mikä on osaamispiste?

Lue tämä kohta hyvin,
koska **osaamispisteet ovat opiskelussa tärkeitä.**

Osaamispisteiden määrä kertoo,
kuinka iso opinto tai tutkinto on.
Ammatillinen perustutkinto on **180 osp.**

- Ok.

Perustutkinnossa on erilaisia osia
eli **tutkinnon osia.**
Niissä on osaamispisteitä eri määrä:
toiset ovat suurempia kuin toiset.

- Kerro lisää.

Ammatillinen perustutkinto on **180 osp.**

Yksi vuosi opiskelua on noin **60 osp.**
Se tarkoittaa,
että ammatillisen perustutkinnon opiskelu
kestää noin **3 vuotta.**

- Ok

Kysymys sinulle, @nimi:

Kuinka monta osaamispistettä saat
yhden vuoden aikana?

- a) 30 osp
Hyvä yritys,
mutta vastaus ei ole oikein.
Tarkista asia
ja yritä uudestaan.

- b) 60 osp

Oikein!

Saat yhden vuoden aikana
60 osaamispistettä,
jos opiskelet ahkerasti.

- c) 90 osp

Hyvä yritys,

mutta vastaus ei ole oikein.

Tarkista asia

ja yritä uudestaan.

3.3. Mitä opiskelet perustutkinnossa?

Perustutkinnossa sinä opiskelet
ammatin tärkeimmät asiat.

- Selvä.

Sinusta tulee ammattilainen,
kun opit hyvin ammatin tärkeimmät asiat.

- Kyllä.

Perustutkinnossa sinä opiskelet

1. Amatilliset tutkinnon osat (145 osp).
2. Yhteiset tutkinnon osat (35 osp).

- Ok

1. Amatilliset tutkinnon osat:
Niissä opit ammatin perusasiat.

- Ok

Joka tutkinnossa on omat, erilaiset
amatilliset tutkinnon osat.

Esimerkiksi lähihoitajaopiskelija opiskelee
eri asioita kuin kokkiopiskelija.
Lähihoitajaopiskelijalla on siis
erilaiset amatilliset tutkinnon osat
kuin kokkiopiskelijalla.

Selvä asia, eikö vain?

- Kyllä!

Amatilliset tutkinnon osat ovat
iso kokonaisuus.
Niitä on paljon, 145 osp.

145 osp tarkoittaa
melkein 2,5 vuoden opiskelua.

- Ok.

2.Yhteiset tutkinnon osat (YTO)

Opiskelet esimerkiksi suomen kieltä, matematiikkaa ja tietoja työelämästä.

Opiskelijat tarvitsevat YTOjen tietoja ja taitoja kaikissa ammateissa.

- Ok.

YTOt ovat samanlaiset jokaisessa perustutkinnossa.

YTOt ovat pienempi kokonaisuus kuin ammatilliset tutkinnon osat. YTOja on 35 osp.

35 osp tarkoittaa noin puolen vuoden opiskelua.

- Ok.

Kerron sinulle myöhemmin lisää tietoa molemmista eli

- Amatilliset tutkinnon osat
- Yhteiset tutkinnon osat.

- Selvä!

Kysymys sinulle, @nimi:

Mitä perustutkinnossa opiskellaan?

- a) Vain ammatillisia tutkinnon osia.
@nimi, tarkista asia ja yritä uudestaan
 - b) Vain yhteisiä tutkinnon osia.
@nimi, tarkista asia ja yritä uudestaan
 - c) Amatillisia ja yhteisiä tutkinnon osia.
Oikein, @nimi!
Perustutkinnossa opiskellaan molempia: ammatillisia tutkinnon osia ja yhteisiä tutkinnon osia.
- Kyllä!

3.4. Mikä on tutkinnon osa?

Tutkinnon osa = yksi osa sinun tutkinnostasi

Opettajat sanovat usein:
"Tutkinnon osa."

Siksi on tärkeää,
että ymmärrät,
mitä se tarkoittaa.

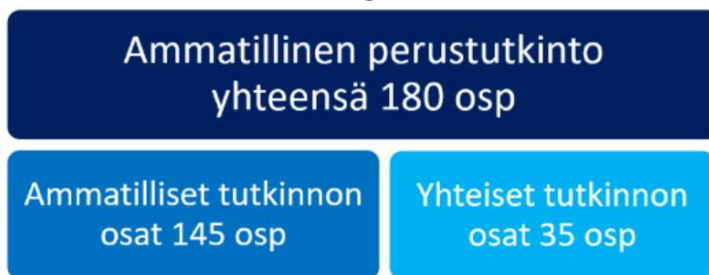
- Ok.

Tutkinto on iso kokonaisuus.

Kerroin sinulle aikaisemmin,
että perustutkinnossa on
ensin kaksi isoa osaa:

1. Ammatilliset tutkinnon osat
2. Yhteiset tutkinnon osat.

Katso tämä kuva.
Ymmärrätkö tämän?

- Kyllä

Hyvä! Jatketaan siis!

- Ehkä.

1+1 =2, eikö vain?

Ammatilliset tutkinnon osat
+ Yhteiset tutkinnon osat
= Ammatillinen perustutkinto.

Jatketaan!

- En.

1+1 =2, eikö vain?

Ammatilliset tutkinnon osat
+ Yhteiset tutkinnon osat
= Ammatillinen perustutkinto.
Jatketaan!

- Ok.

Ammatillisissa tutkinnon osissa
ja yhteisissä tutkinnon osissa
on monta pientä osaa.

Monta tutkinnon osaa = koko tutkinto.

Katso kuvaa.

Koko tutkinto on 180 osp.

Tutkinnon sisällä on monta ammatillista tutkinnon osaa ja monta yhteisten tutkintojen osaa.

- Yksi tutkinnon osa on pienempi kuin koko tutkinto.
- Yksi tutkinnon osa = yksi osa kokotutkinnosta.
- Yksi tutkinnon osa = yksi osa osaamisesta, jota tarvitaan ammatissa.
- Miten iso on tutkinnon osa?

Se vaihtelee.

Yksi tutkinnon osa voi olla esimerkiksi 30 osp tai 50 osp.

- Ymmärrän.
Hieno! Jatketaan!
- En ymmärrä.
Tämä voi olla vaikea asia ymmärtää.
Okei. Katso vielä tämä uudestaan.
- Ok.

Kysymys sinulle, @nimi.
Mikä on tutkinnon osa?

- a) Se on perustutkinto.
Ei, se ei ole perustutkinto.
Tarkista vastauksesi,
yritä uudestaan.
- b) Se on yksi osa koko tutkinnosta.
Oikein!
Tutkinnon osa on yksi pieni osa koko tutkinnosta.
Tutkinnon osia on monta koko tutkinnossa.
- c) Se on vaikea asia
Totta, se on vaikea asia ymmärtää.
Vastaus on nyt väärä.
Yritä uudestaan, ole hyvä.

3.5. Ammatilliset tutkinnon osat

Ammatilliset tutkinnon osat
= opiskelet asioita, tietoja ja taitoja,
joita tarvitset ammatissa.

Suurin osa perustutkinnon opinnoista
on ammatillisia tutkinnon osia.
Yhteensä niitä on 145 osp.

Jokaisessa tutkinnossa on omat, erilaiset
ammattilliset tutkinnon osat.

- Ok

Ammatilliset tutkinnon osia on monta.
Ne ovat eri kokoisia.

Yksi tutkinnon osa voi olla
esimerkiksi 20 osp.
Toinen voi olla 30 osp.
Yhteensä niitä on 145 osp.

Kun opiskelet koko tutkinnon,
opiskelet kaikki tutkinnon osat.

- Ok

Esimerkiksi kokki opiskelee ainakin
tällaisia ammatillisia tutkinnon osia:

- Ravitsemispalveluissa toimiminen, 20 osp
- Lounasruokien valmistus, 40 osp
- Annosruokien valmistus, 25 osp

- Ok

Jokaisen kokin pitää osata ammatin perusasiat.
Esimerkiksi hän osaa tehdä

- lounasruokaa
- annosruokaa.

- Ok!

Tarkista oman tutkintosi tutkinnon osat.
Lue ne **tutkinnon perusteista**.
Mitä perusasioita sinun täytyy oppia?

Kerron sinulle seuraavassa kohdassa,
mitä tarkoittaa **tutkinnon perusteet**.

- Ok.

Kysymys sinulle, @nimi:

Tutkinnossa on ammatillisia tutkinnon osia.
Mitä sinä opiskelet niissä?

- a) Tietoa työelämästä.
Ei, ammatillisissa tutkinnon osissa et opiskele tietoa työelämästä.
Sitä opiskelet YTO-opinnoissa.
Tarkista asia ja vastaa uudestaan.
- b) Matematiikkaa
Ei, ammatillisissa tutkinnon osissa et opiskele matematiikkaa.
Sitä opiskelet YTO-opinnoissa.
Tarkista asia ja vastaa uudestaan
- c) Omassa ammatissa tarvittavia tietoja ja taitoja
Oikein, @nimi!
Ammatillisissa tutkinnon osissa sinä opiskelet tärkeitä perusasioita omasta ammatistasi.

3.6. Mitä tarkoittaa tutkinnon perusteet?

Tutkinnon perusteet kertovat,
mitä asioita on tutkinnossa.

- Kerro lisää!

Tutkinnon perusteet on kuin kirja,
jossa on monta eri lukua.

Tutkinnon perusteissa on

- tutkinnon osat
- ammattitaitovaatimukset eli asiat,
jotka sinun täytyy osata

- osaamistavoitteet eli asiat, jotka sinun täytyy osata
 - tietoa, missä voit tehdä näytöt eli osaamisen osoittamisen
 - tietoa, miten osaamisesi arvioidaan.
- Ok.

Tutkinnon perusteet ovat koko Suomessa samat kaikille opiskelijoille, jotka opiskelevat samaa tutkintoa. Opiskelijat opiskelevat samat asiat esimerkiksi Mikkelissä ja Helsingissä.

- Ok.

Jokaisessa tutkinnossa on omat tutkinnon perusteet. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden tutkinnon perusteet ovat erilaiset kuin ravintola- ja cateringalan perustutkinnon tutkinnon perusteet.

- Ok.

Kertaan vielä:

Tutkinnon perusteissa on tutkinnon sisällöt:

- tutkinnon osat
- ammattitaitovaatimukset eli asiat, jotka sinun täytyy osata
- osaamistavoitteet eli asiat, jotka sinun täytyy osata
- näytöt ja osaamisen osoittaminen
- arviointi.

- Selvä.

Neuvon sinua, jos haluat lukea tutkintosi perusteet. Voi olla, että ne on vaikea löytää.

- En halua lukea niitä nyt.

Selvä. Valitse sitten seuraava asia, josta haluat lukea.

- Kyllä, haluan lukea niitä nyt.

Tutkinnon perusteet ovat internetissä: [Ammatillinen koulutus - ePerusteet](#).

Ohje:

1. Avaa linkki.
2. Tarkista, mikä on sinun tutkintosi virallinen nimi.
3. Kirjoita tutkinnon nimi hakukenttään, esimerkiksi "Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto".
4. Saat monta vaihtoehtoa. Valitse uusin,

esimerkiksi "Voimaantulo 1.8.2024".

5. Avaa: "Peruste".

6. Avaa: "Tutkinnon muodostuminen".

Saat omat tutkinnon perusteet myös opettajalta.

Voi olla, että tutkinnon perusteita ei ole helppoa lukea.
Ne ovat vaikeaa suomen kieltä.

- Ok.

Kysymys: Mitä tarkoittaa tutkinnon perusteet?

- a) Tutkinnon perusteissa kerrotaan tutkinnon osat.
- b) Tutkinnon perusteissa kerrotaan, mitä minun täytyy osata ja oppia.
- c) Tutkinnon perusteissa kerrotaan, miten minä voin näyttää, mitä minä osaan.

Kyllä, aivan oikein!

Kaikki vastaukset ovat tässä oikein!

- Hyvä!

On tärkeä tietää oman tutkinnon perusteet.
Niissä kerrotaan sinun tutkintosi asiat.

- Selvä!

3.7. Mitä tarkoittaa ammattitaitovaatimus?

Tutkinnossa on monta tutkinnon osaa.

Yksi tutkinto = monta tutkinnon osaa.

Kerroin tästä sinulle aikaisemmin, muistatko vielä?

- Kyllä.

Jaan sanan ammattitaitovaatimus osiin:

- ammatti = ammatti, jota sinä nyt opiskelet.

- taito

= Tarvitset ammatissa taitoja.

Taito tarkoittaa, että osaat asian,

kun olet opiskellut ja harjoitellut sitä.

- vaatimus

= Sinun täytyy oppia ja osata ammatin taitoja,
että valmistut ja pääset töihin.

- Ok.

Joka tutkinnon osassa on ammattitaitovaatimukset.

Ammattitaitovaatimukset ovat lista asioista,
jotka sinun täytyy osata ammatissa.

- Ok.

Jokaisessa tutkinnon osassa on ammattitaitovaatimukset.

On tärkeää, että tiedät ammattitaitovaatimukset.

Ammattitaitovaatimukset = asiat, jotka sinun täytyy oppia ja osata.

- Selvä.

Haluatko lukea yhden esimerkin?

- Kyllä, kiitos!

Kerron sinulle nyt esimerkin ammattitaitovaatimuksista.

Kokkiopiskelija:

- Perustutkinnon nimi on ravintola- ja cateringalan perustutkinto.
- Yhden tutkinnon osan nimi on lounasruokien valmistus, 40 osp.
- 40 osp = Kokki-opiskelija opiskelee tätä yli puoli vuotta. Muistatko: 30 osp = puolen vuoden opiskelu.
- Kokin pitää osata tehdä lounasruokaa eli ruokaa, jota syödään noin klo 11–13. Lounasruokaa syödään työpaikoilla, kouluissa, päiväkodeissa, ravintoloissa jne.

- Ok.

Lue kokkiopiskelijan ammattitaitovaatimukset, lounasruokien valmistuksen tutkinnon osa:

Opiskelija osaa

- vastaanottaa, varastoida ja käsitellä raaka-aineita
 - valmistaa lounasruokia ja leivontatuotteita
 - palvella asiakkaita
 - tehdä työvuoron päättymiseen liittyvät työtehtävät
 - arvioida omaa osaamistaan ja toimintaansa työyhteisön jäsenenä.
- Ok.

Kokki-opiskelijan täytyy osata paljon asioita. Ei riitä, että hän osaa tehdä hyvää ruokaa. Opiskelija tarvitsee paljon aikaa ja harjoittelua, että hän oppii ja osaa kaikki asiat, jotka ovat ammattitaitovaatimuksissa.

Osaaminen = tiedot ja taidot.

- Ymmärrän.

Ammattitaitovaatimuksiin liittyy myös **osaamisen arviointi**.

Arviointi on sitä,
kun opettaja selvittää,
miten hyvin osaat tehdä jonkun asian.

Kerron siitä sinulle lisää kohdassa
"Arviointi", "Osaamisen arviointi".

- Ok.

Tutki, mitä sinun täytyy osata.
Löydät ammattitaitovaatimukset
oman tutkintosi perusteista.

- Auta minua löytämään ne.

Tutkinnon perusteet ovat internetissä:
[Ammatillinen koulutus - ePerusteet \(opintopolku.fi\)](https://www.opintopolku.fi).

Ohje:

1. Avaa linkki.
2. Tarkista, mikä on sinun tutkintosi virallinen nimi.
3. Kirjoita tutkinnon nimi hakukenttään, esimerkiksi "Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto".
4. Saat monta vaihtoehtoa. Valitse uusin, esimerkiksi "Voimaantulo 1.8.2024".
5. Avaa: "Peruste".
6. Avaa: "Tutkinnon muodostuminen".

- Ok.
- En halua tutkia niitä nyt.

Kysymys sinulle, @nimi:
Miksi on olemassa ammattitaitovaatimukset?

- a) Opiskelija tietää, mitä hänen pitää oppia ja osata.

Oikein!

Kyllä, opiskelija tietää ammattivaatimuksista,
mitä hänen pitää oppia ja osata.

- b) Vaatimukset ovat kivoja.

Hyvä, jos vaatimukset ovat kivoja!
Se ei ole oikea vastaus kysymykseen.
Tarkista vastaus ja kokeile uudestaan.

- c) Vaatimukset ovat vaikeita.

Kyllä ne voivat olla vaikeita.
Se ei ole oikea vastaus kysymykseen.
Tarkista vastaus
ja kokeile uudestaan.

3.8. Pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat

Tutkinnossa on pakollisia ja valinnaisia tutkinnon osia.

Pakollinen =
Sinun täytyy opiskella pakolliset tutkinnon osat.
Opettaja kertoo, mitä sinun pitää opiskella.

Valinnainen =
Sinä voit valita, mitä opiskelet.
Opettaja kertoo, mitä sinä voit itse valita.

- Kerro lisää.

Pakollisia ja valinnaisia opintoja on
ammattillisissa tutkinnon osissa
ja yhteisissä tutkinnon osissa.

Sinun tutkinnossa on

Ammatilliset opinnot (145 osp):

- pakolliset tutkinnon osat
- valinnaiset tutkinnon osat

Yhteiset opinnot (YTO) (35 osp):

- pakolliset YTO-opinnot, 26 osp
- valinnaiset YTO-opinnot, 9 osp
- Ok.

Ammatilliset tutkinnon osat, pakolliset:

Sinun täytyy oppia
pakollisten tutkinnon osien tiedot ja taidot.
Pakollisissa tutkinnon osissa on
kaikkein tärkeimpiä asioita sinun ammatistasi.

- Ok.

Ammatilliset tutkinnon osat, valinnaiset:

Opettaja kertoo sinulle,
mitä tutkinnon osia voit itse valita.
Valitset niistä,
mitä haluat opiskella.

Sinun on pakko opiskella ne,

että tutkintosi tulee valmiiksi.

- Ok.

Joissain tutkinnossa valitaan opintojen aikana **osaamisala**.
Se on tärkeä valinta.

Osaamisala vaikuttaa pakollisiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin.
Lue lisää osaamisalasta,
katso PERUSTUTKINTO.

- Ok.

Suunnittelet yhdessä opettajan kanssa ne tutkinnon osat,
joita suoritat.
Katso: HOKS.

- Ok.

Kysymys sinulle, @nimi:
Mikä on pakollinen tutkinnon osa?

- a) Minun on pakko mennä kouluun.
Ei @nimi,
pakollinen tutkinnon osa ei tarkoita sitä.
Yritä uudestaan.
- b) Minun on pakko mennä työpaikalle.
Ei @nimi,
pakollinen tutkinnon osa ei tarkoita sitä.
Yritä uudestaan.
- c) Minun täytyy oppia tutkinnon osan
kaikki tiedot ja taidot.
Oikein!
Pakollisessa tutkinnon osassa
on ammatin tärkeitä tietoja ja taitoja.
Sinun täytyy opiskella ja oppia ne,
kun teet tutkinnon.

Toinen kysymys sinulle:
Mikä on valinnainen tutkinnon osa?

- a) Minä valitsen,
milloin minä menen kouluun.
Ei, valinnainen tutkinnon osa ei tarkoita sitä.
Yritä uudestaan.
- b) Minä voin valita itse,
mitä minä opiskelen.
Oikein! Sinä valitset itse tutkinnon osat,

joissa on vaihtoehtoja.
Opettaja auttaa sinua,
kun valitset koulun vaihtoehtoista
valinnaiset tutkinnon osat.

- c) Minä valitsen,
milloin minä menen työpaikalle.
Ei, valinnainen tutkinnon osa ei tarkoita sitä.
Yritä uudestaan.

3.9. Mikä on osaamisala?

Osaamisalassa sinä saat
lisää tietoa ja osaamista tietyistä ammatin asiasta.

Sanassa osaamisala on:
osaamis-, osaaminen = osaat
ala = ammatti

- Ok.

Osaamisala on aika monessa perustutkinnossa.
Osaamisalassa on ammatillisia tutkinnon osia.
Kaikissa perustutkinnoissa ei ole osaamisalaa.

- Ok.

Sinä valitset yhden osaamisalan,
joka kuuluu sinun tutkintoosi.
Valitse sellainen,
joka kiinnostaa sinua.
Opiskelet osaamisalassa lisää ammatista.

- Ok.

Sinä opiskelet ensin pakolliset tutkinnon osat.
Sitten valitset osaamisalan.

Osaamisalassa on omat tutkinnon osat
= Saat uutta osaamista.

- Kerro lisää.

Osaamisalassa saat lisää osaamista
jostain ammattisi asiasta.

Saat työhön uusia taitoja.

Siksi osaamisala liittyy siihen,
millaista työtä haluat tehdä.

- Ok.

Kerron sinulle esimerkit osaamisaloista.

- Selvä.

Esimerkki 1 osaamisaloista:

Sinä haluat olla kokki.

Sinä opiskelet ravintola- ja catering-alan perustutkinnon.

Perustutkinto on 180 osp.

- Sinä opiskelet pakollisen tutkinnon osan:
"Ravitsemispalveluissa toimiminen".
- Sinä valitset osaamisalan.
Sinulla on kaksi vaihtoehtoa:
"Asiakaspalvelu" tai "Ruokapalvelu".
- Sinä valitset "Ruokapalvelu",
koska haluat olla kokki.
- Opiskelet valinnan jälkeen
kaksi pakollista osaamisalan tutkinnon osaa:
"Lounasruokien valmistus" ja "Annosruokien valmistus".
- Opiskelet myös valinnaisia osaamisalan tutkinnon osia,
esimerkiksi "Suurkeittiön ruuanvalmistus",
"Palvelu- ja jakelukeittiön toiminnot" jne.

Opettaja kertoo ja auttaa sinua kaikessa.

- Ok.

Esimerkki 2 osaamisaloista:

Sinä haluat olla autonkuljettaja.

Sinä opiskelet logistiikan perustutkinnon, 180 osp.

- Opiskelet kaikille pakollisen tutkinnon osan
"Logistiikka-alan työympäristössä toimiminen".
- Valitset osaamisalan.
Sinulla on kolme vaihtoehtoa:
"Kuljetuspalvelut",
"Sisälogistiikka"
tai "Lentoasemapalvelut".
- Valitset "Kuljetuspalvelut".
- Sitten sinä valitset toisen kerran:
"Kuorma-auton kuljettaja",
"Linja-auton kuljettaja"
tai "Yhdistelmäajoneuvonkuljettaja" (=rekka-auto).
- Valitset "Kuorma-auton kuljettaja"

ja opiskelet kaksi pakollista tutkinnon osaa:

"Kuorma-autonkuljettajana työskentely"

ja "Kuljetusalan perustason ammattipätevyys".

- Sinä opiskelet myös valinnaisia osaamisalan tutkinnon osia, esimerkiksi "Kappaletavaran kuljettaminen" ja "Elintarvikkeiden kuljettaminen".

Opettaja kertoo ja auttaa sinua kaikessa.

Kysymys sinulle, @nimi: Mikä on osaamisala?

- a) Osaamisalassa minä valitsen, mitä opiskelen ammatistani lisää.

Oikein!

Sinä voit itse valita, mitä sinä opiskelet lisää.

Sinä haluat esimerkiksi olla kuljettaja.

Osaamisalassa sinä valitset, haluatko sinä tulla linja-auton kuljettajaksi vai kuorma-auton kuljettajaksi. Opettaja auttaa sinua valitsemaan.

- b) Osaamisalassa opettaja valitsee, mitä minä opiskelen.

Ei, opettaja ei valitse,

mitä sinä opiskelet.

Sinä kerrot opettajalle,

mikä sinua kiinnostaa.

Hän auttaa sinua valitsemaan osaamisalan.

Sinä päätät itse.

Vastaa uudestaan, ole hyvä.

- c) Osaamisala on vaikea asia ymmärtää. Kyllä, tämä on vaikea sana ja vaikea asia. Vastaa uudestaan, ole hyvä.

3.10. Yhteiset tutkinnon osat (YTO)

Mitä YTO-opinnot ovat?

Perustutkinnossa osa opinnoista on kaikille yhteisiä

= Yhteiset tutkinnon osat

= YTO-opinnot

= YTO.

Sinä opiskelet YTO-opintoja yhteensä 35 osp,
kun opiskelet perustutkinnon.

- Ok.

Pakollisia yhteisiä tutkinnon osia eli YTOja on kolme (3).

Ne ovat

1. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen 11 osp
2. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen 6 osp
3. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen 9 osp.

Lisäksi opiskelet 9 osp valinnaisia YTO-opintoja.

- Selvä.

Miksi minun täytyy opiskella YTO-opintoja?

Kaikissa ammateissa tarvitaan yleisiä taitoja.

Opiskelet YTOissa tärkeitä perustaitoja.

Esimerkiksi:

- Osaat ammatin matematiikka.
- Puhut, luet ja kirjoitat suomen kieltä työssä.
- Ymmärrät työelämän sääntöjä.

- Selvä!

Tarvitset YTOja myös,
jos sinua kiinnostaa jatko-opinnot
perustutkinnon jälkeen.

Jatko-opintoja on
yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa.

- Hyvä!

Tutkinnon osan osa-alue

YTOjen tutkinnon osissa on osa-alueita.

Ne ovat YTO-opintoja,
esimerkiksi suomi ja matematiikka.

Osa-alue = YTO-opinto

Sanaa osa-alue käytetään vain
YTOjen osista eli YTO-opinnoista.

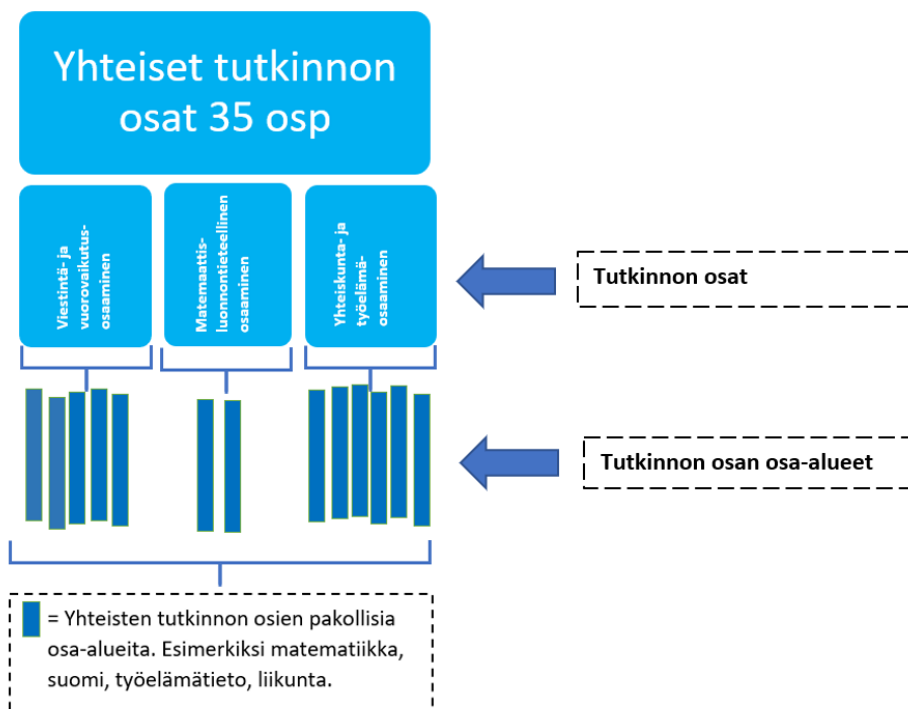
- Ok.

Kaikki opiskelijat opiskelevat YTO-opintojen osa-alueita eli YTO-opintoja.

Pakollisia YTO-opintoja on 13. Niitä ovat esimerkiksi:

- suomen kieli
- vieras kieli eli englanti
- matematiikka
- fysiikka ja kemia
- liikunta ja terveystieto.

- Ok.

Pakolliset ja valinnaiset YTO-opinnot

YTO-opinnoissa on pakollisia opintoja ja valinnaisia opintoja:

- Pakollisia YTO-opintoja on 26 osp.
- Sinun täytyy oppia pakollisten osa-alueiden tiedot ja taidot.
- Valinnaisia YTO-opintoja on 9 osp. Valitset ne koulun vaihtoehdoista. Kysy niistä opettajalta ja opinto-ohjaajalta.

- Selvä!

Luettelo YTO-opinnoista

Tässä ovat kaikki pakolliset yhteiset tutkintojen osat (YTOt):

1. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp

- Äidinkieli suomenkielisille TAI S2 eli suomi toisena kielenä
- Ruotsi
- Englanti, vieras kieli
- Toiminta digitaalisessa ympäristössä (tietotekniikan taidot)
- Taide ja luova ilmaisu (luovuuden taidot).

- Ok.

2. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp

- Matematiikka
- Fysiikka ja kemia.

- Ok.

3. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp

- Tietoa yhteiskunnasta
(Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen)
- Tietoa työelämästä
(Työelämässä toimiminen)
- Opiskelun ja uran suunnittelu
(Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet)
- Yrittäjyys
(Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta)
- Liikunta ja terveystieto
(Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen)
- Kestävä tulevaisuus
(luonnon ja ihmisen hyvinvointi säilyy:
Kestävän kehityksen edistäminen).

- Ok.

Olen varma, että YTO-opiskelusi onnistuu!

Saat paljon apua ja ohjausta opettajilta ja opolta.

- Selvä!

Kysymys sinulle:

Mitä tarkoittaa yhteiset tutkinnon osat eli YTOt?

- a) Niissä opiskellaan tietoja ja taitoja, joita tarvitsen koulussa, esimerkiksi matematiikkaa ja kieliä.
Oikein!
Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.
Sinä opit YTO-opinnoissa tietoja ja taitoja, jota tarvitset joka paikassa: koulussa, työssä ja elämässä!
- b) Niissä opiskellaan tietoja ja taitoja, joita tarvitsen työssä,

esimerkiksi matematiikkaa ja kieliä.

Oikein!

Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.

Sinä opit YTO-opinnoissa tietoja ja taitoja,
jota tarvitset joka paikassa:
koulussa, työssä ja elämässä!

- c) Niissä opiskellaan tietoja ja taitoja,
joita tarvitsen elämässä,
esimerkiksi matematiikkaa ja kieliä.

Oikein!

Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.

Sinä opit YTO-opinnoissa tietoja ja taitoja,
jota tarvitset joka paikassa:
koulussa, työssä ja elämässä!

Toinen kysymys, @nimi:

Kuka opiskelee YTO-opinnot?

- a) Minun naapuri.
@nimi, vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Vain suomalaiset perustutkinnon opiskelijat.
@nimi, vastaa uudestaan, ole hyvä.
- c) Kaikki opiskelijat,
jotka opiskelijat koko perustutkinnon.
Siis myös minä opiskelen YTO-opinnot.
Oikein! Kaikki perustutkinnon opiskelijat
saavat uutta osaamista,
kun he opiskelevat YTO-opinnot.
Myös sinä, @nimi.

4. TUTKINNON OSA

Aina sinun ei tarvitse opiskella koko tutkintoa.

Tavoite voi olla,

että opiskelet vain tutkinnon osan tai osia siitä.
Silloin et tee koko tutkintoa.

- Ok.

Voit opiskella vain yhden

tai muutaman tutkinnon osan.

Opiskelet silloin vain

pienen osan yhdestä tutkinnosta,
esimerkiksi 1–3 tutkinnon osaa.

Opiskeluaikasi on silloin lyhyt.
Et saa todistusta koko tutkinnosta.

- Kerro lisää.

Voit aloittaa opiskelun
yhdellä ammatillisella tutkinnon osalla.
Se voi sopia sinulle,
jos et vielä osaa hyvin suomen kieltä.

Saat ammatillisesta tutkinnon osasta
uusia taitoja ja osaamista.
Sen jälkeen voit siirtyä
perustutkinnon opiskelijaksi.

- Kuka voi opiskella osatutkinnon,
esimerkiksi vain yhden tutkinnon osan?

Tutkinnon osa sopii, jos

- Sinulla on jo ammattikoulutus
ja haluat oppia lisää.
- Sinä olet töissä
ja haluat oppia lisää ammatista.
- Haluat opiskella uutta alaa,
mutta et halua suorittaa koko tutkintoa.
- Opiskelu ja oppiminen on sinulle vaikeaa.

- Hyvä!

Opettaja ja opinto-ohjaaja (opo) kertovat sinulle lisää.
Kysy heiltä!

- Kiitos tiedosta!

@nimi, kysymys sinulle:
Mitä tarkoittaa tutkinnon osan opiskelu?

- a) Minä opiskelen vain osan viikosta,
en joka päivä.
Ei, tutkinnon osan opiskelu ei tarkoita sitä.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Minä opiskelen vain suomen kieltä.
Ei, tutkinnon osan opiskelu ei tarkoita sitä.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- c) Minä opiskelen vain osan tutkinnosta,
en koko tutkintoa.
Oikein!
Sinulle voi sopia se,
että opiskelet ensin
vain pienen osan tutkinnosta.
Voit sen jälkeen opiskella koko tutkinnon,

jos opiskelu sujuu hyvin.

5. HOKS ja henkilökohtaistaminen

Opintojen alussa sinulle tehdään henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma eli HOKS.
Lue lisää täältä.

5.1. Mitä HOKS tarkoittaa?

HOKS on suunnitelma sinun opiskelustasi. Se voi olla erilainen kuin muiden suunnitelma.

- Selvä.

HOKS-lyhenne on sanoista

henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma:

- **Henkilökohtainen**
= sinun omasi
 - **Osaaminen**
= tiedot ja taidot, joita sinulla jo on
 - **Kehittäminen**
= tiedot ja taidot, joita tarvitset lisää
 - **Suunnitelma**
= mitä opiskelet, miten opiskelet ja kuinka kauan opiskelu vie aikaa.
- Kerro lisää.

Opettaja tai opo keskustelee sinun kanssasi ja kirjoittaa HOKSiin

- Mitä opiskelet?
- Miten opiskelet?
- Miten saat valmiiksi tutkinnon osan ja tutkinnon?

- Selvä!

Kysymys sinulle, @nimi:
Mitä tarkoittaa HOKS?

- a) Se on opettajan suunnitelma
Ei, HOKS ei ole opettajan suunnitelma.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Se on minun oma opiskelusuunnitelma
Oikein!

HOKS on sinun oma opiskelusuunnitelmasi.
Sinä teet sen yhdessä opettajan kanssa.
Sinun on tärkeää ymmärtää,
mitä kaikkea HOKSiin liittyy.
Jatka lukemista!

- c) Se on koulun suunnitelma
Ei, HOKS ei ole koulun suunnitelma.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.

5.2. Mitä henkilökohtaistaminen tarkoittaa?

Opinnot henkilökohtaistetaan.

Se tarkoittaa,
että voit oppia asioita tavalla,
joka sopii sinulle.

- Se on hyvä!

Henkilökohtainen
= jokaisella ihmisellä oma.

Sinä voit opiskella eri tavalla
kuin muut opiskelijat.

- Ok.

Opettaja tai opinto-ohjaaja (opo) suunnittelee
sinun kansasi opintopolun.

Opintopolku on sama asia kuin HOKS.

- Ok.

Sovit opettajan kanssa,
miten saat opinnot valmiiksi.

Keskustelet opettajan kanssa, esimerkiksi:

- Osaatko sinä jo jotain ammatista?
 - Mitä aikaisempaa osaamista sinulla jo on?
 - Opitko parhaiten työpaikalla,
koulussa vai verkko-opinnoissa?
 - Tarvitsetko apua esimerkiksi YTO-opinnoissa?
 - Opiskeletko lisää suomen kieltä?
- Selvä!

Teet opettajan kanssa suunnitelman,
että opit uusia tietoja ja taitoja.

Nämä sanat tarkoittavat samaa asiaa:

Henkilökohtaistaminen

= oma opintopolku

= opiskelusuunnitelma

= opiskelun suunnitelma

= HOKS.

- Ok.

Kysymys sinulle, @nimi:

Mitä henkilökohtaistaminen tarkoittaa?

- a) Opiskelusuunnitelmassa sovitaan, miten minun opintoni järjestetään.
Oikein!
Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.
Henkilökohtaistaminen tarkoittaa esimerkiksi sitä, että otetaan huomioon, mikä on sinulle hyvä tapa oppia.
- b) Opiskelusuunnitelmassa sovitaan esimerkiksi, saanko minä lisäopetusta suomen kielessä.
Oikein!
Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.
Sinä voit saada lisää opetusta suomen kielessä.
Keskustelet ensin opettajan kanssa, tarvitsetko lisää opetusta.
- c) Opiskelusuunnitelmassa sovitaan esimerkiksi, opiskelenko minä työpaikalla, koulussa vai verkko-opinnoissa.
Oikein!
Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.
Sinä voit opiskella esimerkiksi enemmän työpaikalla, jos se on sinulle hyvä tapa oppia.

5.3. Miksi HOKS tehdään?

HOKS on tärkeä suunnitelma.

Sinä ja opettaja teette suunnitelman,

kun keskustellette:

- Mitä sinä opiskelet?
- Miten sinä opiskelet?
- Mitä sinä jo osaat?
- Mitä työtä sinä haluat tehdä?
- Miten sinun opiskelusi järjestetään?
- Kerro lisää

Sinua auttaa,

kun sinulle on opiskelun suunnitelma.

Suunnitelmaa on helppo seurata.

- Kyllä!

Kysymys sinulle, @nimi:
Miksi HOKS tehdään?

- a) Opettaja haluaa tehdä HOKSin.
Ei, se ei ole oikea vastaus.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Opinto-ohjaaja haluaa tehdä HOKSin.
Ei, se ei ole oikea vastaus.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- c) Opiskelu on minulle helpompaa, kun on suunnitelma.
Oikein!
Kyllä, opiskeluasi auttaa,
kun opiskelusta on suunnitelma.

5.4. Tehdäänkö HOKS kaikille opiskelijoille?

HOKS tehdään kaikille opiskelijoille.

Se on opintojen suunnittelua.

- Selvä!

Kysymys sinulle, @nimi:
Kenelle HOKS tehdään?

- a) Vain nuorille opiskelijoille.
Ei, se ei ole oikea vastaus.
Vastaa uudestaan.
- b) Vain aikuisille opiskelijoille.
Ei, se ei ole oikea vastaus.
Vastaa uudestaan.
- c) Kaikille, jotka opiskelevat ammattikoulussa.
Oikein!
HOKS tehdään kaikille,
jotka opiskelevat ammattikoulussa tutkintoa.

5.5. Mikä on HOKS-keskustelu?

Sinä keskustelet
opettajan tai opinto-ohjaajan (opon) kanssa
ja sovittu opiskelun asioista.

- Kerro lisää

Te keskustelette ja suunnittelette näitä asioita:

- tutkinto
- osaaminen
- opiskelu koulussa ja työpaikalla
- näytöt ja osaamisen osoittaminen
- suunnitelmat tulevaisuudesta.

- Ok.

Sinulla on ensimmäinen HOKS-keskustelu, kun aloitat opiskelun.
Opettaja tutustuu sinuun.
Se on tärkeä tapaaminen.

Sinä ja opettaja teette yhdessä opiskelusuunnitelman.
Opettaja kirjoittaa suunnitelman eli HOKSin Wilmaan.

- Ok.

Sinä keskustele opettajan kanssa uudestaan, kun opiskelu jatkuu.
Suunnitelma eli HOKS voi muuttua.

- Selvä.

@nimi, kysymys sinulle:
Mikä on HOKS-keskustelu?

- a) Opettaja opettaa minua.
Ei, se ei ole oikea vastaus.
Yritä uudestaan, ole hyvä.
- b) Opettaja ja minä puhumme minun opiskelustani.
Oikein!
Te puhutte siitä,
miten sinun opiskelusi järjestetään.
- c) Minä kerron opettajalle vitsejä.
Hauska ajatus!
Mutta ei, se ei ole oikea vastaus.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.

5.6. Missä HOKS on?

HOKS eli opiskelusuunnitelma on Wilmassa.

- Wilma on koulun sähköinen järjestelmä.
- Sinulla on sinne omat tunnukset.

- Ok.

Löydät HOKSin Wilmasta.

Lue, mitä sinne on kirjoitettu.

- Selvä!

Ohje:

1. Avaa Wilma:
 2. Avaa ”Lomakkeet”.
 3. Avaa ”Henkilökohtaistaminen (HOKS)”.
- Selvä!

Kysymys sinulle, @nimi:

Mistä sinä löydät sinun oman HOKSin eli opiskelusuunnitelman?

- a) En löydä sitä mistään.
Se on vain opettajalla.
Ei, se ei ole oikea vastaus.
HOKS on opettajalla,
mutta se on myös sinulla.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Se on Wilmassa,
mutta minun ei tarvitse lukea sitä itse.
Ei, se ei ole ihan oikea vastaus.
HOKS on Wilmassa,
mutta kyllä sinun täytyy lukea sitä.
Se on **sinun** opiskelusuunnitelmasi.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- c) Minä löydän sen itse Wilmasta.
Oikein!
Etsi Wilmasta HOKS
eli **sinun** opiskelusuunnitelmasi.
Ohje:
 1. Avaa Wilma:
 2. Avaa ”Lomakkeet”.
 3. Avaa ”Henkilökohtaistaminen (HOKS)”.

Lue sitä.

5.7. Mitä HOKSissa on?

Mitä opiskelusuunnitelmassa lukee?

Wilmassa on HOKS-lomake.

Siinä on monta asiaa,
joista sinä juttelet opettajan kanssa.
Opettaja kirjoittaa HOKSiin asiat,
jotka te sovitte opiskelustasi.

HOKSissa on nämä asiat:

Nimi ja osoite

Alku on helppo.

HOKSissa on ensin opiskelijan henkilö- ja yhteystiedot:

- nimi
- osoite
- syntymäaika
- HOKSin päivämäärä.

Opiskelijan ja huoltajan tiedot

Sukunimi [redacted]	Etunimet Essi	Kutsumanimi Essi
Syntymäaika: [redacted]	Oppijanumero: -	
Kotipaikan lähiosoite ----	Kotipaikan postiosoite ----	Kotikunta Kuortane
Matkapuhelin ----	Sähköpostiosoite ----	

Huoltajan sukunimi	Huoltajan kutsumanimi	Huoltajan lähiosoite	Huoltajan postiosoite	Huoltajan matkapuhelin	Huoltajan sähköpostiosoite
Äly	Äiti	----	----	----	----

HOKS laadinta-, hyväksymis- ja päivitystiedot

HUOM. LÄHETÄ ENSIKERTAINEN HOKS SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTAVAKSI OPISKELIJALLE JA ITSELLESI. Allekirjoitusten jälkeen HOKS siirtyy sähköiseen arkistoon.

Kun laadit Hoksien ensimmäistä kertaa yhdessä opiskelijan kanssa ja täytät alla olevaan kenttään ensikertainen hyväksyntä ja päivämäärän, lähtee huoltajalle sähköpostiviesti tiedoksi Hoksien laadinnasta.

HOKS-tapahtumapvm	HOKS-tapahtumatyyppi	HOKS-tapahtuman selite	HOKS-tapahtuman opettaja	HOKS-tapahtuman työpaikkaohjaaja	HOKS-tapahtuman muut osallistujat

- Ok.

Mitä sinä opiskelet?

Tässä on tutkinnon nimi tai tutkinnon osien nimet.

Suoritettavan tutkinnon/koulutuksen tiedot

Tutkinto	Osaamisala
Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto 351108 OPH-4392-2023 13.12.2023	----
Opetussuunnitelma	
2024 Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto, tuotantotekniikan ja asennuksen ja automaation osaamisala (koneistaja, levyseppähitsaaja ja koneasentaja)	
Aloituspäivä	Arv. valmistuspäivä
1.8.2024	31.12.2024
Opiskelijan tavoite koulutuksessa	

Kirjaa tähän jos opiskelijan osaamisalaa tai arvioitua valmistuspäivää tai tavoitetta muutetaan. Tähän kenttään kirjatusta tiedosta lähtee ilmoitus opintosihteerille. 	

SUORITETTAVAN TUTKINNON TAI KOULUTUKSEN OSAT:	
Käy opiskelijan kanssa läpi tutkinnon rakenne (eperusteet.opintopolku.fi) ja esittely Esedun suorituspolkuja .	
Valitse opiskelijalle Opinnot-välilehden kautta kaikki ne ammatilliset tutkinnon osat, jotka hän tulee opinnoissaan suorittamaan.	
Ota valintoja tehdessä huomioon opiskelijan opiskeluoikeuden päättymispäivä. Valintoja voi tehdä vain niille lukuvuosille, joihin opiskeluoikeus on voimassa.	
Merkitse jokaiseen valittuun tutkinnon osaan	
• Valinnan lukuvuosi (eli arvio lukuvuodesta, jonka aikana opiskelija ko. tutkinnon osan opinnot suorittaa)	
• Valinnan jakso (1. jakso = syksy 1.8.-31.12., 2. jakso = kevät 1.1.-31.7.)	
HUOM! Valinnat täytyy tehdä koko opiskelujalle kerralla!	
Esimerkiksi koko tutkintoa suorittavalle perustutkinto-opiskelijalle valitaan ammatillisia tutkinnon osia 145 osp. Valinnaisten opintojen valintoja voi muuttaa opintojen aikana myöhemmin.	
Tarkista, että tehdyt valinnat ovat tutkinnon muodostumissäännön mukaisia.	
(eperusteet.opintopolku.fi)	
☐	Suorittaa ammattiosaajan työkykypassin

- Ok.

Mitä sinä olet opiskellut aikaisemmin? Näytä opettajalle kaikki todistukset.

Osaamisen tunnistaminen - opiskelijan aikaisemmat opinkelu- ja koulutustiedot

Skannaa todistukset Wilmaan; peruskoulun päättötodistus, muut aiemmat todistukset jne.

Hakeutumisvaiheen pohjalta siirtyvät tiedot tulee tässä tarkentaa:

Pohjakoulutus

Koulu- ja opintotodistukset esitetty

Aikaisemmat muut koulutukset (siirtyvät hakeutumisvaiheen haastattelulomakkeelta)	Aikaisempi muu koulutus, tyyppi	Aikaisempi muu koulutus, kesto	Aikaisempi muu koulutus, valmistusvuosi	Aikaisempi muu koulutus, oppilaitos
Kortti- ja lupakoulutukset:		Voimassaolo päättyy:		
01 Työturvallisuuskortti		30.9.2028		
02 Tulityökortti		30.9.2023		
18 Häätäensiapu		----		

- Ok.

Mitä sinä jo osaat? Opettaja kysyy esimerkiksi:

- Mitä sinä olet aiemmin opiskellut?
- Mitä töitä sinä olet tehnyt?
- Mitä sinä jo osaat?

Osaamisen tunnistaminen - työkokemus

Skannaa työtodistukset Wilmaan.

Työtodistukset esitetty

Nykyinen työnantaja, työtehtävä ja kesto

Aiemmat työnantajat:	Työtehtävä:	Työn kesto (esim. 1 v 8 kk):
----------------------	-------------	------------------------------

Osaamisen tunnistaminen - ammattitaitoa tukeva osaaminen

Harrastusten ja/tai muun toiminnan kautta saavutettu osaaminen (kuvaus toiminnasta):

Kielitaito:	Kuvaus kielitaidosta (esim. tyydyttävä, hyvä, kiitettävä)
-------------	---

- Ok.

Kerro opettajalle tai opolle:

- aikaisemmat opinnot
- muu osaaminen,
- joka liittyy opintoihin.

Hän kirjoittaa ne HOKSiin.

- Ok.

Opiskelusi aika voi lyhentyä,
jos sinulla on jo osaamista.

Et opiskele uudestaan asioita,
jotka jo osaat.

Voit näyttää osaamisen näytön,
kokeen tai todistuksen avulla.

- Ok.

Opettaja kirjoittaa

osaamisen tunnustamisen asiat HOKSiin:

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen tutkinnon osittain

Kirjaa osaamisen tunnustamiset tutkinnonosakohtaisesti Opinnot-välilehden kautta.

Pakollisiin tutkinnon osiin liittyvä aiempi osaaminen on tunnustettava (pakollista) ja valinnaisiin tutkinnon osiin liittyvän aiemman osaamisen tunnustamisesta voidaan sopia yhdessä opiskelijan kanssa.

Opinto-ohjaaja valmistelee yleensä yhteisten tutkinnon osien ja lukio-opintojen tunnustamista, vastuuohtaja huolehtii ammatillisten tutkinnon osien tunnustamisesta.

Tutkinnon osa: Sisällytetty tutkintoon/Lähetetty arvioitavaksi/Ohjattu näyttöön:

-

-

Lähetetty arvioitavaksi:

-

Arviointipäivä:

-

Osaamisen tunnustamis- ja tunnustamisprosessin lopputulos

Tutkintokoulutuksen ja muun tarvittavan ammattitaidon hankkimisen tarve

- Ok.

Tutkinnossa voi olla osia, joita sinä et opiskele.

Esimerkiksi voi olla, että et ole koskaan opiskellut ruotsia. Voi olla, että sinulle tehdään siksi "poikkeaminen". Silloin et opiskele ruotsia, vaikka se on pakollinen YTO-opinto. Sinä voit opiskella sen tilalla suomen kieltä.

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen (66§)

Hoksia laadittaessa on havaittu poikkeamisen tarvetta

- Ok.

Mitä sinun pitää oppia lisää?

Suunnittelet opettajan kanssa, mitä sinun täytyy oppia lisää. Sitä opiskelet ammatillisessa koulutuksessa.

Tutkintokoulutuksen tai muun tarvittavan osaamisen hankkiminen

Opiskelijalle suunnitellaan tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen. Suunnitelma tehdään tutkinnon osittain (ytojen osa-alueittain) Opinnot-välilehden kautta löytyvällä Osaamisen hankkiminen -lomakkeella. Jos osaamista hankitaan koulutus- tai oppisopimuksella, täytetään niistä erilliset sopimuslomakkeet.

- Ok.

Mitä opintoja teet oppilaitoksessa?

Suunnittelet opettajan kanssa, mitä opintoja sinä teet koulussa.

Liite 1: Osaamisen hankkiminen muualla kuin työpaikalla

Jos opiskelija osallistuu 6 kohdan perusteella ilmenneen tarpeen mukaisesti tutkintokoulutukseen tai muuhun tarvittavan osaamisen hankkimiseen, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkitään lisäksi:

- 1) Edellä 8 kohdassa tarkoitetun erityisen tuen tarpeen mukaiset toimenpiteet tutkintokoulutuksen tai muun osaamisen hankkimisen aikana. Erityisen tuen toimenpiteet osaamisen hankkimisen aikana on kuvattu tarkemmin erillisessä Erityisen tuen suunnitelmassa.
- 2) Tutkintokoulutuksen tai muun tarvittavan osaamisen hankkimisen tavoitteet, sisällöt, opetus ja muut osaamisen hankkimisen tavat ja ajoittuminen

Tutkinnon osa tai yton osa-alue	Tutkinnon osan koodi	Tavoitteet ja sisällöt	Aikaa pvm	Päättyy pvm	Tutkinnon osan toteuttava koulutuksen järjestäjä, jos muu kuin Etelä-Savon ammattiopisto
Logistiikka-alan työympäristössä	106946		01.08.2023		

- Ok

Mitä opintoja teet työelämässä?

Suunnittelet opettajan kanssa, mitä opintoja sinä teet työelämässä eli työssä.

Liite 2: Osaamisen hankkiminen työpaikalla

Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkitään lisäksi:

- 1) Opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja ja koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja tai perustellusta syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja
- 2) Oppisopimuskoulutusta hankkineen koulutuksen järjestäjän edustaja, jos tutkinto on järjestetty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitetun oppisopimuskoulutuksen (laajennettu oppisopimuskoulutus) perusteella
- 3) Keskeiset työtehtävät työpaikalla tutkinnon perusteiden ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisen osaamisen hankkimiseksi
- 4) Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa työpaikalla järjestettävän osaamisen hankkimisen ajoittuminen
- 5) Oppisopimuskoulutuksessa osaamisen hankkimisen ajoittuminen koulutuksen järjestäjän osoittamissa muissa oppimisympäristöissä tapahtuvan osaamisen hankkimisen sekä työpaikalla järjestettävän osaamisen hankkimisen osalta

Koulutus- ja oppisopimusjaksot:

Tutkinnon osa	Tutkinnon osan koodi	Opso/Koso	Lyhyt/ pitkä oppi-sopimu	Työpaikan nimi, työpaikkaohjaaja ja Keskeiset työtehtävät	Aikaa pvm - päättyy pvm
---------------	----------------------	-----------	--------------------------	---	-------------------------

- Ok.

Miten sinä osoitat osaamista?

Suunnittelet opettajan kanssa näytöt. Opettaja kirjoittaa Wilmaan, mitä suunnittelitte.

Näyttöjen asiat kirjoitetaan usein myöhemmin,
ei heti opiskelun alussa.

Näyttö

= Sinä näytät työssä ja työn tehtävissä,
mitä sinä osaat.

Näyttöjen ajankohdat, sisällöt, näyttöympäristöt, näyttöjen järjestäjät ja arvioijat

Tutkinnon osa: Näyttöpvm: Suorituspaikka: Arvioiva opettaja: Työpaikan arvioija:

- Ok.

**Erityinen tuki ja mukauttaminen.
Opettajat ja erityisopettaja arvioivat,**

tarvitsetko erityistä tukea.

Saat erityistä tukea silloin,

kun sinulle tehdään virallinen

erityisen tuen päätös.

Erityinen tuki tarkoittaa,

että sinä saat enemmän apua

opettajilta ja muilta koulun työntekijöiltä.

Erityinen tuki ja mukauttaminen (64§)

Jos opiskelijalla on erityisen tuen tarve, hänelle tehdään erityisen tuen suunnitelma. Erityisen tuen suunnitelma laaditaan yhdessä vastuuhajaajan, erityisopetusvastaavan (erva) ja/tai laaja-alaisen erityisopettajan kanssa. Kutsu aina alle 18-vuotiaan huoltaja mukaan laatimaan erityisen tuen suunnitelmaa.

Opiskelija on saanut aiemmissa opinnoissa erityistä tukea

Lisätietoja opiskelijan aiemmissa opinnoissa saamaan erityiseen tukeen

- Ok.

**Millaista tukea tai ohjausta
sinä tarvitset opiskelun aikana?**

**Opettaja kysyy sinulta,
tarvitsetko apua opiskeluun.**

Tukea ja ohjausta saa

- **ammattillisiin opintoihin**
- **YTOihin, esimerkiksi matematiikkaan ja kieliin.**

Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot

Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot suunnitellaan yksilöllisesti opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Opiskeluvalmiuksia tukevista opinnoista ei kerry osaamispisteitä, eikä niitä sellaisenaan voi sisällyttää osaksi suoritettavaa tutkintoa.

Mahdolliset opva-opinnot suunnitellaan yhdessä OPVA-opettajan ja vastuuhajaajan sekä tarvittaessa opinto-ohjaajan kanssa.

Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot
alkaen

Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot
päätyen

Opiskeluvalmiuksia tukevien
opintojen nimi

Opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen
kuvaus

- Hyvä!

Mitä suunnitelmia sinulla on
= urasuunnitelma?

Haluatko sinä opiskelun jälkeen
opiskella lisää vai haluatko töihin?

Urasuunnitelma

Opiskelija suunnittelee osana HOKSia henkilökohtaisen urasuunnitelman. Urasuunnitelmaa päivitetään koko opintojen ajan. Opiskelijan tavoite voi olla esimerkiksi yrittäjyys tai ammatillisen osaamisen syventäminen tai jatko-opintoihin siirtyminen tai tietty ammatti. Tavoite vaikuttaa koulutuksen sisällön ja toteutuksen suunnitteluun ja yksilöllisiin valintoihin. Opintojen keskeytyessä tai opiskelijan uudelleen ohjauksessa tehdään suunnitelma opintojen jatkamiseksi.

Opiskelijan tavoite:	Suunnitelma työelämään siirtymiseksi:	Suunnitelma jatko-opintoihin siirtymisestä:
..	-	-
Suunnitelma työuralla etenemiseksi:	Suunnitelma opintojen jatkamiseksi:	Muut tavoitteet:
-	-	-

- Ok.

HOKSia päivitetään opiskelun aikana.

HOKSiin siis kirjoitetaan, kun

- suunnitelma muuttuu
- suunnitelmaan tulee uusi asioita.

- Selvä!

5.8. Mitä tarkoittaa osaamisen tunnistaminen?

Osaamisen tunnistaminen ja osaamisen tunnustaminen ovat melkein samanlaiset sanat.

Eroa on vain I- tai U-kirjaimessa.

Ole tarkka, sillä sanat tarkoittavat eri asioita.

- Kyllä!

Osaaminen tarkoittaa sitä,
että sinä osaat tehdä jotain asioita hyvin.

Esimerkiksi

- Olet hyvä myyjä.
- Olet tehnyt kokin työtä.
- Osaat hyvin vierasta kieltä.
- Olet opiskellut paljon matematiikkaa ja osaat sitä.

- Kerro lisää.

Osaat, kun olet harjoitellut
ja tehnyt jotain asiaa paljon.
Sinulla on osaamista eli osaat,
kun olet

- opiskellut.

- tehnyt työtä.
- harrastanut jotakin.
- Ok.

Opettaja tai opinto-ohjaaja **tunnistaa** sinun osaamistasi opiskelun alussa:

- Näytä kaikki todistukset, joita sinulla on.
- Kerro, mitä työtä olet tehnyt aikaisemmin.
- Kerro, mitä harrastat.
- Kerro, missä sinä olet hyvä.

Silloin opettaja tietää eli **tunnistaa**, mitä sinä jo osaat.

- Ok

Annan esimerkin osaamisen **tunnistamisesta**. Olet ollut monta kuukautta töissä kahvilassa. Sinulla on työtodistus. Opettaja tunnistaa, että sinulla on työkokemusta.

- Ok.

Sinulla voi olla osaamista, josta sinulla ei ole todistusta. Osaat esimerkiksi pelata jalkapalloa tai leipoa hyvin. Kerro myös niistä opettajalle.

- Ok.

Annan sinulle esimerkit harrastuksista.

1. Olet pelannut jalkapalloa joukkueessa. Se voi tarkoittaa, että sinä osaat tehdä asioita yhdessä toisten ihmisten kanssa. Osaat siis tiimityön eli yhteistyön.

2. Leivot paljon. Se voi tarkoittaa, että sinä osaat tehdä hyvin asioita käsilläsi. Sinulla on siis hyvät käden taidot.

Kaikki osaaminen on tärkeää!

- Selvä!

Kysymys sinulle, @nimi: Mitä tarkoittaa osaamisen tunnistaminen?

- a) Minä kerron opettajalle, mitä minä harrastan.

Oikein!

Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.
Kun sinä kerrot opettajalle,
hän samalla tunnistaa,
mitä sinä osaat.

- b) Minä näytän opettajalle minun kaikki todistukset.

Oikein!

Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.
Kun sinä näytät opettajalle sinun todistukset,
hän samalla tunnistaa,
mitä sinä osaat.

- c) Minä voin näyttää opettajalle,
mitä minä osaan.

Oikein!

Kaikki vaihtoehdot ovat oikein.
Kun sinä näytät opettajalle,
mitä sinä osaat,
hän samalla tunnistaa sinun osaamistasi.

5.9. Mitä tarkoittaa osaamisen tunnustaminen?

Osaamisen **tunnustaminen**

= Opettaja vertaa tutkinnon perusteita
ja sinun osaamistasi.

Osaamisen **tunnistaminen**

ja osaamisen **tunnustaminen**
ovat melkein samanlaiset **sanat**.

Eroa on vain I- tai U-kirjaimessa.

Ole tarkka, sillä sanat tarkoittavat eri asioita.

- Ok

Opettaja voi **tunnustaa osaamisen**,

kun sinulla on **tutkinnosta tai tutkinnoista jo todistus**.

Opettaja voi tunnustaa osaamisen,

kun se on samanlaista kuin on
tutkinnon perusteissa.

- Kerro lisää.

Opettaja käyttää **todistuksia**,

kun hän tunnustaa osaamista.

Todistuksista on tarkat ohjeet,

mitä osaamista opettaja voi tunnustaa.

Todistuksen tutkinnon täytyy

olla aika "uusi",

eli sen tutkinnon perusteet ovat voimassa.
Silloin osaamisen voi tunnustaa.

- Ok.

Voi olla vaikea selvittää
opintojen sisältöjä ja arviointeja
eli numeroita ulkomaisista todistuksista.

- Ok.

Voi olla,
että todistuksesi on "vanha".
Silloin tutkinnon perusteet
eivät ole enää voimassa.

Opettaja kertoo sinulle tästä lisää,
sillä todistuksista on tarkat ohjeet.

Saat opettajalta myös ohjeet,
miten voit näyttää,
että osaat asiat nyt.

- Ok.

Opiskelun aika lyhenee,
kun opettaja tunnustaa osaamisen.

Et opiskele uudestaan sitä,
minkä osaaminen on tunnustettu.

Opiskelet koko tutkinnon
eli kaikki tutkinnon osat ja opinnot,
jos opettaja ei tunnusta osaamista.

- Ok.

@nimi, kysymys sinulle:
Mitä tarkoittaa osaamisen TUNNUSTAMINEN?

- Osaamisen tunnustaminen on vaikea asia.
Se on vaikea asia, totta.
Vastaus ei ole nyt oikea.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.

- b) Minä itse tunnustan osaamista.
Ei, sinä et tunnusta itse sinun osaamista.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.

- c) Opettaja vertaa minun osaamista
tutkinnon perusteisiin.
Minun ei tarvitse opiskella uudestaan sitä,
mitä jo osaan.
Oikein! Sinun osaamistasi voidaan tunnustaa.

jos se vastaa tutkinnon perusteita
ja sinulla on siitä todistus.
Sitten sinun ei tarvitse opiskella enää
samaa asiaa uudestaan.

6. HOKS-sanasto

HOKSissa eli opiskelusuunnitelmassa
on paljon opiskelun sanoja.
Tarkista sanat **sanastosta**,
jossa sanat on selitetty.

Lue oma HOKS-suunnitelmasi
koulun sähköisestä järjestelmästä.
Käytä omia tunnuksia,
joilla pääset sähköiseen järjestelmään.

Sanat ovat aakkosjärjestyksessä: A - V

Ohje:

- Valitse ensin oikea alkukirjain.
- Valitse sen jälkeen sana.

A - K

Aloituspäivä

Aloitusaikajankohta:

Päivä, jolloin opiskelu alkaa.

Ammattitaitovaatimukset

Ammatillisissa tutkinnon osissa
on ammattitaitovaatimukset.

Ammattitaitovaatimukset ovat tietoja ja taitoja,
joita sinun täytyy osata.

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteesta poikkeaminen

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista
voidaan poiketa eli tehdään poikkeaminen.

Silloin et opiskele jotain opintoa.

Opiskelet jotain muuta sen tilalla.

Esimerkiksi:

Et ole opiskellut koskaan ruotsia.

Sovit opettajan kanssa HOKS-keskustelussa,
että ruotsin opiskeluun tehdään poikkeaminen.

Et siis opiskele ruotsia
vaan sen tilalla esimerkiksi suomea.

Myös sairaus tai vamman voi olla syy, miksi tehdään poikkeaminen.

Arvioitu valmistumispäivä

Päivä, jolloin sinä valmistut ammattiin.

HOKS laadinta-, hyväksyntä- ja päivitystapahtumat

HOKS tehdään eli laaditaan ensimmäisen kerran opiskelun alussa. Sinä ja opettaja allekirjoitatte eli hyväksytte sen.

HOKSin päivitys = HOKSiin tehdään muutos tai uusi asia.

Huoltajan tai lähiomaisen tiedot

Huoltaja = henkilö, joka on vastuussa alle 18-vuotiaasta. Esimerkiksi äiti tai isä.

Lähiomainen = henkilö, johon opettaja voi olla yhteydessä eli soittaa tai lähettää viestejä. Lähiomainen on esimerkiksi puoliso.

Tiedot = nimi ja puhelinnumero.

Jatko-opinnot

Ammatillisen koulutuksen jälkeen voit opiskella yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Korttikoulutukset

Korttikoulutuksia ovat esimerkiksi

- työturvallisuuskortti
- hygieniapassi
- ensiapukortti.

Ota kortit mukaan HOKS-keskusteluun.

Koulutussopimus

Koulutussopimuksen aikana teet työtä työpaikalla. Se on osa opiskelua.

Et saa työstä palkkaa.

Oppilaitos ja työpaikka
tekevät koulutussopimuksen.

Katso myös: oppisopimus.

N – O

Näyttö

Näyttö tarkoittaa,
että sinä näytät,
mitä osaat tutkinnon osasta
tai tutkinnon osista.
Teet näytön työssä
tai käytännön työtehtävissä.
Yleensä teet näytön työssä.
Sovit näytön ajan ja sisällön
opettajan ja työpaikan kanssa.

Ohjaus ja tuki

Sinulla on oikeus saada ohjausta ja tukea,
jos sinulla on kysymyksiä opinnoista
tai jokin asia on vaikea.
Se tarkoittaa,
että saat apua opiskeluun.
Sovit opettajan kanssa,
mitä tukea tarvitset.

Opintojen keskeytyminen

Keskeyttää, keskeytät opinnot
= Olet pois opinnoista vähän aikaa.

Keskeytys täytyy sopia
opettajan ja opinto-ohjaajan (opon) kanssa.

Joskus opiskelija on
esimerkiksi sairas pitkän aikaa.
Silloin hänen täytyy keskeyttää opinnot.
Opiskelija voi jatkaa opiskelua myöhemmin.

Opintojen tavoite saavutettu

Opintojen tavoite on saavutettu,
kun sinä saat opinnot valmiiksi.

Opiskelijan tavoite

- tutkinnon osan suorittaminen
- osien suorittaminen
- koko tutkinnon suorittaminen.

Suorittaa

= Teet tutkinnon, tutkinnon osan tai opinnot ja saat siitä arvioinnin eli numeron.

Opettaja kirjoittaa HOKSiin, suoritatko sinä koko tutkinnon vai tutkinnon osan tai osia.

Saat tutkintotodistuksen, kun olet suorittanut koko tutkinnon.

Jos olet suorittanut vain osan tutkinnosta, saat todistuksen opinnoista, jotka olet suorittanut.

Oppisopimus

Oppisopimus tarkoittaa, että opiskelet ammatin työpaikalla.

Saat työstä palkkaa.

Sinun täytyy löytää itse työpaikka.

Oppilaitos, työpaikka ja sinä teette oppisopimuksen.

Katso myös: koulutussopimus

Osaamisala

Joissain tutkinnoissa on osaamisala. Se on ammatillinen tutkinnon osa. Valitset osaamisalan, jonka työstä sinä haluat lisää tietoja ja osaamista.

Esimerkiksi sinä opiskelet ravintola- ja catering-alan perustutkintoa. Voit valita asiakaspalvelun osaamisalan (tarjoilija) tai ruokapalvelun osaamisalan (kokki).

Osaamisen tunnistaminen

Keskustelet opettajan kanssa HOKS-keskustelussa:

- Kerrot, mitä asioita osaat tältä alalta.
- Kerrot, mitä muita asioita osaat.
- Kerrot harrastuksistasi.
- Kerrot työkokemuksestasi.
- Näytät kaikki todistuksesi.

Osaamisen tunnustaminen

Sinun osaamisesi voidaan tunnustaa, kun olet opiskellut ennen tätä tutkintoa ja sinulla on opiskelusta todistus.

Opettaja tutkii todistuksesi ja päättää, onko sinulla osaamista. Et opiskele uudestaan asioita, jotka sinä jo osaat.

Osaamispisteet (osp)

Osaamispisteet kertovat, miten suuri opinto on. Sinä saat osaamispisteitä, kun saat valmiiksi eli suoritat

- ammatillisen tutkinnon osan
- YTO-opinnon.

Silloin olet suorittanut tutkinnon osan tai opinnon ja saat siitä arvioinnin eli numeron.

Ammatillisissa tutkinnon osissa ja YTO-opinnoissa on eri määrä osaamispisteitä. Esimerkiksi matematiikka on 4 osp, fysiikka ja kemia on 2 osp jne.

Ammatillinen perustutkinto = 180 osp.

P – V

Pohjakoulutus, aikaisempi tutkinto

Pohjakoulutus eli aikaisempi tutkinto tarkoittaa opintoja, jotka sinä olet tehnyt aikaisemmin. Sinulla on jo todistus opinnoista.

Toimeentulo opiskelun aikana

Toimeentulo tarkoittaa rahaa elämiseen.
Mistä sinä saat rahaa opiskelun aikana?
Esimerkiksi voit saada
Kelasta opintotukea tai työmarkkinatukea.

Toimeentulo
= saat palkkaa, tukia tai jostain muualta rahaa
elit **tulet toimeen** ja voit maksaa
asumisen, ruuan ja muut elämisen maksut.

Tutkinto

Opiskelet tutkinnon
eli tietyn alan kaikki opinnot.
Silloin sinulla on tutkinto,
kun olet saanut arvioinnit kaikista opinnoista.
Silloin valmistunut ammattiin.

Tutkinto tarkoittaa myös alaa,
jota sinä opiskelet,
esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan perustutkintoa.

Työelämässä oppiminen (TEO)

Opintojen aikana opiskelet työpaikalla.
Opit silloin uusia asioita,
jotka liittyvät tutkinnon osaan.

Eri kouluissa on eri lyhenteitä
työelämässä oppimiseen.
Tässä sanastossa siitä on lyhenne TEO.

TEO = Työpaikalla tapahtuva oppiminen,
työelämässä oppiminen, työssäoppiminen.

Työelämään siirtyminen

Työelämään siirtyminen tarkoittaa,
että siirryt opiskelusta työelämään,
eli sinä menet töihin opiskelun jälkeen.

Työuralla eteneminen

Työuralla eteneminen tarkoittaa sitä,
että saat uusia tehtäviä tai töitä.
Saat työssä lisää vastuuta.
Silloin etenet työuralla.

Urasuunnitelma

Urasuunnitelma on suunnitelma siitä, mitä haluat tehdä opiskelun jälkeen.

Esimerkiksi suunnittelet uraa niin, että sinulla on eri vaihtoehtoja:

- Menet töihin.
- Perustat yrityksen.
- Jatkat opiskelua ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa.
- Kehityt ammatissa ja saat uusia työtehtäviä eli etenet työuralla.

Voimassaolo

Voimassaolo tarkoittaa, että on päivämäärät, milloin jokin alkaa ja loppuu.

Voimassaolon aika on kirjoitettu todistukseen tai korttiin.

Esimerkiksi todistus tai kortti on laillinen tai pätevä vain sen ajan, kun se on voimassa.

Esimerkiksi ensiapukortti on voimassa kolme vuotta.

voimassaolo = on voimassa, on pätevä tai laillinen. Todistusta tai muuta saa käyttää, kun se on voimassa.

voimassaoloaika = voimassaolon aika = alun ja lopun päivämäärät, jolloin todistus tai muu on laillinen tai sitä saa käyttää.

TYÖELÄMÄSSÄ OPPIMINEN (= TEO)

Opintojen aikana opiskelet työpaikalla.
Opit silloin uusia asioita,
jotka liittyvät tutkinnon osaan.
Työelämässä oppiminen on
tärkeä osa ammatillisia opintoja.

Eri kouluissa on eri lyhenteitä
työelämässä oppimiseen.
Tässä sanastossa siitä on lyhenne TEO.

TEO = Työpaikalla tapahtuva oppiminen,
työelämässä oppiminen,
työelämässä oppimisen jakso,
työssäoppiminen.

- Kerro lisää.

TEO-jaksolla sinä opit työpaikalla
tietoja ja taitoja.
Saat siis lisää osaamista,
kun teet **käytännön työtehtäviä**
eli töitä työpaikalla.

- Ok.

Opit työpaikalla uusia asioita.
Opit taitoja,
joita tarvitset ammatissa.

Tutkinnon perusteissa
ja ammattitaitovaatimuksissa kerrotaan,
mitä sinun täytyy oppia ja osata.

- Mitä tarkoittaa tutkinnon perusteet?
Tutkinnon perusteet kertovat,
mitä sinun täytyy osata
eli ammatin tiedot ja taidot.
Valmistut ammattiin,
kun olet suorittanut tutkinnon perusteet
eli olet saanut arvioinnin kaikista opinnoista.
- Mitä tarkoittaa ammattitaitovaatimukset?
Ammattitaitovaatimukset ovat lista asioista,
jotka sinun täytyy osata tässä ammatissa.
Joka tutkinnon osassa on ammattitaitovaatimukset.
- Kiitos, jatketaan

Teet työpaikalla samoja töitä

kuin muutkin työntekijät
ja olet osa työyhteisöä.
Saat sellaisia työtehtäviä,
jotka sinun täytyy oppia ja osata.

- Ok.

Sinä saat ohjausta työpaikalla.
Työpaikalla sinua ohjaa yksi työntekijä.
Hän on sinun **työpaikkaohjaajasi**.
Sinua ohjaa myös muut työntekijät.

Työpaikkaohjaaja auttaa,
että tutustut työpaikkaan,
työkavereihin ja työtehtäviin.
Sinä voit kysyä häneltä apua.

Työpaikkaohjaaja
= työntekijä, joka neuvoo ja ohjaa sinua.

- Hyvä!

Työelämässä oppimisen jakson aikana
sinua ohjaa myös **opettaja**.
Hän käy katsomassa sinua työpaikalla.
Opettaja auttaa sinua,
jos tarvitset apua.

- Ok.

Työpaikkaohjaaja ja opettaja
antavat sinulle **palautetta**,
mitä osaat ja miten kehityt työssä.
He kertovat, mitä sinä osaat jo hyvin
ja mitä sinun täytyy vielä harjoitella.

- Ok.

Työelämässä oppimisen jakson lopussa
sinä näytät,
mitä sinä osaat.
Silloin teet **näytön**
eli näytät osaamisen.

Näyttö voi jännittää,
mutta se kuuluu opiskeluun.

- Selvä!

Kysymys sinulle, @nimi:
Miksi sinä menet TEO-jaksolle
eli oppimaan työelämään?

- a) Työelämässä minä opin minun ammattiani.
Oikein!

Kaikki vastaukset ovat oikein.
Työelämä on hyvä paikka oppia sinun ammattiasi.

- b) Työelämässä minä teen oikeita työtehtäviä.
Oikein!
Kaikki vastaukset ovat oikein.
Työelämässä sinä saat tehdä
ammatin oikeita työtehtäviä.
- c) Työelämässä minä näytän, mitä minä osaan tehdä.
Oikein!
Kaikki vastaukset ovat oikein.
TEO-jakson lopussa sinä näytät,
mitä sinä osaat.

7. KOULUTUSSOPIMUS JA OPPISOPIMUS

Työelämäjaksolle eli TEO-jaksolle
tehdään **koulutussopimus tai oppisopimus**.

Sinä suunnittelet opettajan kanssa,
kumpi sopii sinulle.
Sopimus tehdään aina,
ennen kuin aloitat työelämäjakson.

- Kerro lisää.

Esimerkiksi sinulla voi olla opintojen alussa
1–3 **koulutussopimusta**
ja opintojen lopussa **oppisopimus**.

- Ok.

Lue lisää, mitä eroja niissä on.
Kun olet valmis,
valitse PÄÄSIVU.

8.1. Koulutussopimus

Koulutussopimus tarkoittaa,
että opiskelet työpaikalla
osan sinun opinnoistasi.

Koulutussopimus on työn opiskelua työpaikalla.
Koulutussopimus on siis sama asia
kuin työelämässä opiskelu (TEO)
eli työelämässä opiskelun jakso.

- Kerro lisää.

Koulutussopimuksen tekevät
oppilaitos ja työpaikka.

Se täytyy tehdä,
ennen kuin menet työpaikalle.

- Selvä.

Koulutussopimuksessa sovitaan

- millaisia työpäiviä sinulla on
- kuinka monta tuntia teet työtä työpäivän aikana
- mitä työtehtäviä sinä teet työpaikalla.

Sinä saat työpaikkaohjaajan,
joka ohjaa sinua työpaikalla.

- Selvä.

Koulutussopimuksen aikana sinulla voi olla
opiskelupäiviä koulussa tai verkossa.

- Ok.

Koulutussopimuksessa et saa palkkaa työstä.

- Selvä.

Koulutussopimus on usein opiskelun alussa
tavallinen tapa oppia työtä.

Koulutussopimus on sama asia
kuin työpaikalla oppiminen
eli työelämässä oppiminen (TEO).

- Ok.

Kysymys sinulle, @nimi:
Mikä on koulutussopimus?

- a) Minä opin ammattia koulussa.
Ei @nimi, koulutussopimus ei tarkoita sitä.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Minä teen itse sopimuksen siitä,
että opin ammattia työpaikalla.
Ei @nimi, sinä et tee itse koulutussopimusta.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- c) Minä olen työelämäjaksolla
ja opin ammattia työpaikassa.
Koulu ja työpaikka tekevät sopimuksen siitä,
että saan oppia ammattia työpaikalla.
@nimi, oikein!
Koulutussopimuksen tekevät koulu ja työpaikka.
Sinä pääset työpaikalle oppimaan ammattia.

8.2. Oppisopimus

Oppisopimus tarkoittaa, että teet työtä ja opiskelet yhtä aikaa. Sinulla täytyy olla työpaikka.

Voit tehdä koko tutkinnon oppisopimuksella. Oppisopimus voidaan tehdä sinulle myös vain yhteen tutkinnon osaan.

- Kerro lisää.

Oppisopimus täytyy tehdä ennen opinnon alkua. Oppisopimuksen tekee työpaikka, oppilaitos ja opiskelija.

- Selvä.

Sovi opettajan kanssa, sopiiko oppisopimus sinulle.

Oppisopimuksen säännöt:

- Sinun täytyy olla vähintään 15-vuotias.
- Sinulla täytyy olla työpaikka ja työsopimus työpaikan kanssa.
- Sinun täytyy tehdä viikossa vähintään 25 tuntia työtä, joka on samaa kuin ammatillisen perustutkinnon työ.

- Ok.

Teet opinnoista suuren osan työpaikalla, kun sinulla on oppisopimus. Sinulla on myös opetusta koulussa tai verkossa.

- Ok.

Saat työstäsi palkkaa, kun opiskelet oppisopimuksella.

- Selvä.

Sinulla täytyy olla oppisopimus, **ennen kuin aloitat** opinnot tai tutkinnon osan. Sinun täytyy **itse etsiä työpaikka**, joka haluaa tehdä oppisopimuksen sinun kanssasi.

- Ok

Esimerkiksi sinä voit saada oppisopimuksen työpaikkaan, jossa olet ollut aikaisemmin koulutusopimuksella. Työpaikka voi joskus palkata sinut ja tehdä oppisopimuksen koulutusopimuksen jälkeen.

- Ok.

Ehkä työnantaja on huomannut koulutussopimuksen aikana eli työelämän jaksolla, että sinä haluat oppia ja sinulla on hyvä asenne. Työnantaja ehkä haluaa palkata sinut työhön. Silloin hän myös haluaa tehdä sinun kanssasi oppisopimuksen.

- Kerro lisää.

Tee työtä hyvin jokaisella työelämäjaksolla. Ahkera opiskelija voi saada koulutussopimuksen jälkeen oppisopimuksen.

- Selvä!

Moni opiskelija on saanut työpaikan siitä työpaikasta, jossa hän on ollut työelämän jaksolla.

- Hyvä!

Kysymys sinulle, @nimi:
Mikä on oppisopimus?

- a) Minä opin ammattia koulussa. Ei, oppisopimus ei tarkoita sitä. Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Minä olen työelämäjaksolla, opin ammattia työpaikalla ja saan siitä palkkaa. Oikein! Oppisopimus on hyvä tapa oppia ammattia työpaikalla. Muista: sinun pitää löytää itse työpaikka, joka haluaa tehdä sinun kanssa oppisopimuksen.
- c) Minä opin, miten sopimuksia tehdään. Ei, oppisopimus ei tarkoita sitä. Vastaa uudestaan, ole hyvä.

8. ARVIOINTI

Tutkinto-opiskelussa on vielä kaksi tärkeää asiaa:

- osaamisen osoittaminen eli näyttö
- osaamisen arviointi.

Lue lisää.

Kun olet valmis,
valitse PÄÄSIVU.

9.1. Osaamisen osoittaminen eli näyttö

Näyttö =
näytät, mitä osaat;
osaamisen näyttäminen.
Usein puhutaan vain **näytöstä**.

Näyttö on tärkeä osa ammattiin opiskelua.
Näyttö varmistaa,
että sinä osaat tehdä ammatin töitä.

- Selvä. Mitä minä teen näytössä?

Näytössä sinä teet työtehtäviä,
joilla näytät tutkinnon osan taidot ja tiedot
eli **näytät osaamisen**.

- Kerro lisää.

Suunnittelet näytön
opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa.

- Selvä. Missä näyttö tehdään?

Teet näytön yleensä työpaikalla.
Näyttö voi kestää monta päivää.

- Ok.

Usein me sanomme,
että sinä **suoritat näytön**
eli teet näytön alusta loppuun.

- Ok.

Voit suorittaa näytön
vain yhdestä tutkinnon osasta
tai samaan aikaan monesta tutkinnon osasta.

- Selvä.

Työntekijä ja opettaja arvioivat näytön.
Näytön jälkeen saat arvosanan.
Arvosana on yleensä numero 1–5.
Paras numero on 5.

- Hyvä!

Voit yrittää **korottaa arvosanaa**
eli parantaa numeroa,
jos et ole tyytyväinen arvosanaan.

- Selvä!

Kysymys sinulle, @nimi:
Mikä on näyttö?

- a) Minä näyttelen.
Ei, se ei ole oikea vastaus.
Näyttelemine tarkoittaa,
että näyttelet elokuvassa tai teatterissa.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Näyttö on tietokoneen ruutu.
Ei, se ei ole nyt oikea vastaus.
Mutta olet oikeassa, sama sana, "näyttö",
tarkoittaa myös tietokoneen ruutua.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- c) Minä teen työpaikalla työtä
ja näytän, mitä osaan.
Oikein!
Ensin sinä olet oppinut hyvin
tietoa ja taitoa tutkinnon osasta.
Sen jälkeen sinä näytät,
mitä sinä osaat.

9.2. Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi:
Opettaja selvittää,
miten hyvin osaat.

- Kerro lisää.

Näytössä arvioidaan
sinun osaamistasi.
Teet näytön yleensä työpaikassa.

Joskus näyttöön kuuluu,
että kirjoitat myös esimerkiksi
raportin tai työselosteen.
Silloin sinä kirjoitat esimerkiksi,
- mitä teit näytössä
- miten sinä teit asioita,
joita on tutkinnon osassa.

- Ok

Arviointi varmistaa,
miten sinä osaat
tutkinnon osan asiat.

Suorittaa näyttö, suoritat näytön =
Teet näytön alusta loppuun.
Saat arvioinnin eli numeron
ammattillisesta tutkinnon osasta.

- Kuka tekee arvioinnin?

Opettaja ja työpaikan edustaja arvioivat näytön yhdessä.

- Ok.

Arviointi perustuu tutkinnon osan **arviointikriteereihin**.
Arviointikriteerit kertovat, miten sinä osaat:
tydyttävä, hyvin tai kiitettävä.

Opettaja ja muut arvioijat antavat sinulle **arvosanan** ammatillisesta tutkinnon osasta.

- Ok. Mikä on arvosana?

Saat **numeron** eli arvosanan ammatillisesta tutkinnon osasta.

Ammatillisessa koulutuksessa arvosanat ovat 1–5:

- Paras arvosana on 5.
Se tarkoittaa kiitettävää.
- Arvosana 3–4 on hyvä.
- Arvosana 1–2 on tyydyttävä.

On myös opintoja, joista saat erilaisia arvosanoja. Esimerkiksi **S** voi tarkoittaa, että olet saanut osaamisen eli olet saavuttanut osaamisen, joka riittää tutkinnon osaan.

- Ok.

Näyttö voidaan **hylätä**.
Näyttö on silloin **hylätty**.
Se tarkoittaa, että et osaa kaikkia tutkinnon osan asioita.
Et saa silloin numeroa.

Voit tehdä näytön uudestaan. Keskustele opettajan kanssa, mitä sinun täytyy oppia ennen uutta näyttöä.

- Selvä.

Myös **YTO-opinnoissa** on arviointi. Osoitat osaamisen jokaisessa

YTO-opinnossa eli YTO-osa-alueessa.

- Selvä.
Miten YTO-opettaja arvioi minua?

Jokainen YTO-opettaja kertoo sinulle,
miten hän arvioi YTO-opinnon.

YTO-opettaja kertoo, mitä sinä teet.

YTO-opinnon arvioinnissa voi olla
esimerkiksi **tehtäviä tai kokeita.**

YTO-opinnon arviointi voi myös joskus olla
osa ammatillisen tutkinnon osan näyttöä.

- Selvä.
Miten saan YTOista arvosanat?

Joka YTO-opinnossa on **osaamistavoitteet**
eli asiat, jotka sinun täytyy osata.

Joka YTO-opinnossa on
erilaiset osaamistavoitteet.
Esimerkiksi suomen kielen osaamistavoitteet
ovat erilaiset kuin ruotsin kielen tai matematiikan.

- Kerro lisää.

YTO-opettajat vertaavat sinun osaamistasi
YTO-opinnon **arviointikriteereihin.**
Arviointikriteerit kertovat,
osaatko asiat tyydyttävästi, hyvin vai kiitettävästi.

- Kerro lisää.

YTO-opettajat arvioivat,
miten hyvin osaat YTO-asiat.
Saat sen jälkeen **arvosanat**
eli **numerot** YTO-opinnoista.

Arvosanat ovat 1–5:

- Paras arvosana on 5.
Se tarkoittaa kiitettävää.
- Arvosana 3–4 on hyvä.
- Arvosana 1–2 on tyydyttävä.

- Kiitos tiedosta.

@nimi, kysymys sinulle:
Mitä tarkoittaa osaamisen arviointi?

- a) Opettaja arvaa,
osaanko minä tehdä työtä.

Ei, se ei ole oikea vastaus.
Opettaja ei arvaa,
vaan hän arvioi.
Yritä uudestaan, ole hyvä.

- b) Arviointi jännittää minua.
Arviointi on varmasti jännittävää.
Älä pelkää, kyllä sinä opit!
Vastaus ei ole nyt oikea,
yritä uudestaan, ole hyvä.
- c) Opettaja ja työpaikan edustaja eli työntekijä arvioivat yhdessä, miten hyvin minä osaan ammatillisen tutkinnon osan asiat. Minä saan siitä numeron.

Oikein!
Arviointi auttaa sinua:
tiedät, miten hyvin osaat tehdä työtä.
Joskus sinun täytyy harjoitella lisää,
että opit ja osaat hyvin.

9. AMMATTITUTKINTO (AT) JA ERIKOISAMMATTITUTKINTO (EAT)

Olen kertonut sinulle
paljon tietoa **perustutkinnosta**.
Ammatillisessa koulutuksessa
on myös **jatkokoulutuksia**.
Kerron sinulle nyt niistä.
Lue lisää tietoa.

Kun olet valmis,
valitse **PÄÄSIVU**.

9.1. Ammattitutkinto (at)

Ammattitutkinto sopii aikuiselle,
jolla on työkokemusta
tai ammatillinen perustutkinto.
Työkokemusta on hyvä olla
ainakin 3 vuotta.

- Kerro lisää.

Ammattitutkinto **lisää, vahvistaa
ja syventää osaamista**.
Se on lisäkoulutus,
josta saa lisäpätevyyden.

- Ok.

Ammattitutkinto on
120 osp tai 150 osp.
Sen opiskelu kestää
noin 2–2½ vuotta.

- Ok.

Esimerkki 1:
Lähihoitaja on tehnyt perustutkinnon.
Sen jälkeen hän voi opiskella
jalkoehoitajaksi.

Esimerkki 2:
Talonrakentaja on tehnyt perustutkinnon.
Sen jälkeen hän voi opiskella
betonituotteiden valmistusta.

- Selvä.

Ammattitutkinnon voi tehdä
koulutusopimuksella tai oppisopimuksella.

- Ok.

Ammattitutkinnossa ei ole YTO-opintoja.

- Ok.

Kysy ammattitutkinnosta lisää
opettajalta tai opinto-ohjaajalta,
jos sinua kiinnostaa opiskella
joskus myöhemmin ammattitutkinto.

- Selvä!

Kysymys sinulle, @nimi:
Kuka voi opiskella ammattitutkinnon?

- a) Henkilö, joka haluaa oppia täysin uuden ammatin.
Ei, vastaus ei ole oikea.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.
- b) Henkilö, joka on tehnyt työtä jo monta vuotta ja haluaa oppia lisää.
Oikein! Ammattitutkinto on lisäkoulutusta.
Sillä saa lisää osaamista.
- c) Henkilö, joka on päässyt juuri peruskoulusta.
Ei, vastaus ei ole oikea.
Peruskoulusta ei pääse suoraan opiskelemaan ammattitutkintoa.
Vastaa uudestaan, ole hyvä.

9.2. Erikoisammattitutkinto

Erikoisammattitutkinto sopii aikuiselle, jolla on paljon työkokemusta ja osaamista. Hän on tehnyt työtä jo todella pitkään.

- Kerro lisää.

Erikoisammattitutkinto lisää, vahvistaa ja syventää osaamista. Se on lisäkoulutus, josta saa lisäpätevyyden. Silloin sinä osaat jonkin asian sinun ammatistasi todella hyvin.

- Ok.

Erikoisammattitutkinto on 180 osp. Sen opiskelu kestää noin 3 vuotta.

- Ok.

Esimerkiksi lähihoitaja voi opiskella vanhustyön erikoisammattitutkinnon, tai talonrakentaja voi opiskella työmaapäällikön erikoisammattitutkinnon.

- Ok.

Erikoisammattitutkinnossa ei ole YTO-opintoja.

- Selvä.

Tutkinnon voi tehdä koulutusopimuksella tai oppisopimuksella.

- Ok.

Kysy erikoisammattitutkinnosta lisää opettajalta tai opinto-ohjaajalta, jos sinua kiinnostaa opiskella joskus myöhemmin erikoisammattitutkinto.

- Ok!

Kysymys sinulle, @nimi: Mikä on erikoisammattitutkinto?

- a) Se on tarkoitettu henkilölle, jolla on jo tosi paljon työkokemusta. Oikein! Kaikki vastaukset ovat oikein. Voit opiskella aina lisää, vaikka olisit tehnyt työtä jo monta, monta vuotta.

- b) Se on tarkoitettu henkilölle, joka haluaa erikoistua johonkin omassa ammatissa.

Oikein!

Kaikki vastaukset ovat oikein.

Voit tarvita aina lisää uusia tietoja ja taitoja.

- c) Se on lisäkoulutusta, josta saa lisäpätevyyden.

Oikein!

Kaikki vastaukset ovat oikein.

Lisäkoulutus on hyvä, sillä silloin sinä voit edetä ammatissa eli saada uusia työtehtäviä.

10. SANAKIRJA

Sanakirja, ammatillinen koulutus

Sanat ovat aakkosjärjestyksessä: A – Y.

Ohje:

- Valitse ensin oikea alkukirjain.
- Valitse sen jälkeen sana.

Voit tarkistaa sanoja myös täältä:

[Uraohjauksen sanasto helpolla suomen kielellä \(Keuda 2021\).](#)

SANA, TERMI, KÄSITE	SELITYS
Aiempi osaaminen	Tiedot ja taidot, jotka jo osaat. Asiat, joita sinä osaat jo tehdä. Sinulla on todistuksia tai näytät, mitä jo osaat.
Ammatillinen oppilaitos, ammattikoulu, ammattiopisto, ”amis”	Oppilaitos eli ammattikoulu, jossa opetetaan ja koulutetaan opiskelijoita ammattiin. Tarkoittaa usein samaa kuin koulu.
Ammatillinen perustutkinto	Ammatillinen perustutkinto on ammattikoulun tutkinto. Ammatillinen koulutus aloitetaan yleensä perustutkinnosta. Opiskelet ammatillisessa perustutkinnossa ammatin tärkeimmät asiat. Perustutkinto sopii sinulle, kun <ul style="list-style-type: none">• sinulla ei ole ammattia

	<ul style="list-style-type: none"> • sinulla ei ole työkokemusta työstä, jota haluat tehdä. <p>Perustutkintoja on eri aloille, esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitaja • rakennusalan perustutkinto, talonrakentaja ja niin edelleen eri alojen perustutkintoja. <p>Perustutkinto on 180 osaamispistettä (osp).</p> <p>Sinulla on ammatillinen perustutkinto, kun olet tehnyt kaikki opinnot ja saat siitä todistuksen.</p> <p>Osp = osaamispiste kertoo, kuinka paljon opiskelet tutkinnossa.</p> <p>Katso: perustutkinto. Katso: tutkinto. Katso: ammatilliset tutkinnon osat, tutkinnon osat.</p>
<p>Ammatilliset tutkinnon osat</p>	<p>Perustutkinnossa on ammatillisia ja yhteisiä tutkinnon osia.</p> <p>Suuri osa on ammatillisia tutkinnon osia: 145 osp.</p> <p>Opiskelet ammatin asioita, tietoja ja taitoja ammatillisissa tutkinnon osissa. Tarvitset niitä työssä.</p> <p>Lue ammatilliset tutkinnon osat</p>

	<p><u>tutkinnon perusteista.</u></p> <p>Katso: osp.</p> <p>Katso: tutkinnon osat.</p> <p>Katso: tutkinnon perusteet.</p>
<p>Ammattitutkinto (at)</p>	<p>Ammattitutkinto on ammattikoulun tutkinto.</p> <p>Se sopii ihmisille, joilla on työkokemusta omalta alalta ainakin 3 vuotta.</p> <p>Ammattitutkinto lisää, vahvistaa ja syventää osaamista.</p> <p>Se on lisäkoulutus, josta saa lisäpätevyyden.</p> <p>Esimerkit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähihoitaja on ensin tehnyt ammatillisen perustutkinnon Sen jälkeen hän voi opiskella jalkojenhoitajan ammattitutkinnon. • Talonrakentaja voi perustutkinnon jälkeen opiskella betonituotteiden valmistuksen ammattitutkinnon. <p>Ammattitutkinnon voi tehdä koulutussopimuksella tai oppisopimuksella.</p> <p>Ammattitutkinnossa ei ole YTO-opintoja.</p> <p>Katso: koulutussopimus Katso: oppisopimus</p>

<p>Ammattitaitovaatimukset</p>	<p>Ammatti = Se ammatti, jota sinä nyt opiskelet.</p> <p>Taito = Osaat asian, kun olet opiskellut ja harjoitellut. Tarvitset ammatissa monia taitoja.</p> <p>Vaatus = Sinun täytyy osata.</p> <p>Ammattitaitovaatimukset ovat asioita, jotka sinun täytyy osata tässä ammatissa. Jokaisessa ammattillisessa perustutkinnossa ja niiden ammattillisissa tutkinnon osissa on omat, erilaiset ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Katso: tutkinnon perusteet. Katso: ammatillinen perustutkinto. Katso: tutkinnon osa</p>
<p>Asenne</p>	<p>Asenne tarkoittaa sitä, miten sinä ajattelet ja tunnet asioista. Asenne voi olla positiivinen tai negatiivinen.</p> <p>Esimerkiksi sinulla on positiivinen asenne, kun ajattelet, että asiat menevät hyvin. Olet silloin myönteinen.</p> <p>Sinulla on negatiivinen asenne, kun ajattelet, että asiat menevät huonosti. Olet silloin kielteinen.</p>

	<p>Asenne vaikuttaa siihen, miten ihminen käyttäytyy.</p> <p>Ole ahkera ja ystävällinen työpaikalla. Se voi vaikuttaa, että saat sieltä työtä opiskelun jälkeen.</p>
Arviointi, näytön arviointi	<p>Arviointi on sitä, kun opettaja selvittää, miten hyvin osaat jonkun asian.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ammatillisissa tutkinnon osissa suoritat työssä näytön eli teet näytön alusta loppuun. Opettaja ja työpaikan ohjaaja arvioivat, mitä sinä osaat. He mittaavat ja arvioivat sinun taitojasi ammatissa eli ammattitaitoasi. • Yhteisissä tutkinnon osissa YTO-opettajat arvioivat osaamisen: teet esimerkiksi tehtäviä, kokeen tai näytät osaamista työpaikalla. <p>Arviointikriteerit kertovat, mitä sinun täytyy osata. Saat arvosanan eli suorituksen arviointikriteerien perusteella.</p> <p>Arvosana eli suoritus voi olla numero tai muu merkintä.</p> <p>Ammatillisessa koulutuksessa</p>

	<p>arvosanat ovat 1–5.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paras arvosana on 5. Se tarkoittaa kiitettävää. • Arvosana 3–4 on hyvä. • Arvosana 1–2 on tyydyttävä. <p>Voit tehdä näytön uudestaan, jos saat näytöstä hylätyn arvosanan.</p> <p>Muut merkinnät ovat erilaisia eri kouluissa, esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • S: Olet saavuttanut tavoitteet. • SK: Suoritus on kesken. <p>Katso: näyttö. Katso: osaamisen arviointi.</p>
Arviointikriteeri	<p>Arviointikriteerit kertovat, mitä sinun täytyy osata.</p> <p>Opettaja vertaa sinun osaamistasi arviointikriteereihin. Sen jälkeen saat arvioinnin eli suorituksen. Opettaja kirjoittaa numeron Wilmaan tai muuhun koulusi sähköiseen järjestelmään.</p> <p>Arvioinnissa teet esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • näytön • kokeen • testin • tehtävän.

	<p>Arviointikriteerit ovat samat kaikissa Suomen ammattikouluissa.</p> <p>Katso: arviointi.</p>
Erikoisammattitutkinto	<p>Erikoisammattitutkinnon opiskelevat he, joilla on paljon työkokemusta ja osaamista.</p> <p>Opiskelija saa lisää tietoja ja taitoja ammattiin, Hänen täytyy osata ammatin vaikeimmat työt.</p> <p>Esimerkit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähihoitaja voi opiskella vanhustyön erikoisammattitutkinnon. • Talonrakentaja voi opiskella työmaapäällikön erikoisammattitutkinnon. <p>Erikoisammattitutkinnon voi tehdä koulutusopimuksella tai oppisopimuksella.</p> <p>Erikoisammattitutkinnossa ei ole YTO-opintoja.</p> <p>Katso: koulutusopimus Katso: oppisopimus</p>
Eriytinen tuki	<p>Opettajat ja erityisopettaja arvioivat, tarvitsetko erityistä tukea.</p> <p>Saat erityistä tukea silloin, kun sinulle tehdään virallinen erityisen tuen päätös.</p> <p>Eriytinen tuki tarkoittaa, että sinä saat enemmän apua</p>

	opettajilta ja muilta koulun työntekijöiltä.
Erityisopettaja	Erityisopettaja auttaa sinua tehtävissä ja opiskelussa, kun sinulla on oppimisen vaikeuksia.
Henkilökohtaistaminen	<p>Henkilökohtaistaminen tarkoittaa, että asia on jokaiselle oma ja erilainen, henkilökohtainen.</p> <p>Opinnot henkilökohtaistetaan. Silloin teet opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa suunnitelman, miten sinä opit tiedot ja taidot. Suunnitelman lyhyenne on HOKS.</p> <p>Suunnitelmassa on asioita, miten sinä opit parhaiten. Siksi sinun suunnitelmasi voi olla erilainen kuin muiden opiskelijoiden.</p> <p>Katso: HOKS</p>
HOKS	<p>HOKS on suunnitelma sinun opiskelustasi. Se voi olla erilainen kuin muiden opiskelijoiden suunnitelma.</p> <p>HOKS-lyhenne tarkoittaa henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilökohtainen = sinun omasi

	<ul style="list-style-type: none"> • Osaaminen = tiedot ja taidot, joita sinulla jo on • Kehittäminen = tiedot ja taidot, joita tarvitset lisää • Suunnitelma = mitä opiskelet, miten opiskelet ja kuinka kauan opiskelu vie aikaa. <p>Oma opettaja tai opinto-ohjaaja sopii sinun kanssasi HOKS-keskustelun. Silloin suunnittelette yhdessä tutkinnon osien opiskelun eli HOKSin.</p> <p>Opettaja kirjoittaa HOKSin Wilmaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitä ja milloin opiskelet? • Mitä sinun täytyy oppia? <p>Lue Wilmasta HOKS eli opiskelusi suunnitelma. Näet HOKSista, mitä sinun täytyy opiskella, että saat tutkinnon valmiiksi.</p> <p>Huomaa: koulussasi voi olla jokin muu sähköinen järjestelmä kuin Wilma. HOKS on aina koulusi sähköisessä järjestelmässä.</p>
Itsearviointi	<p>Itsearviointi tarkoittaa, että ajattelet ja arvioit itse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitä osaat hyvin? • Mitä sinun täytyy oppia lisää? <p>Lue tutkinnon perusteita,</p>

	<p>kun teet itsearvioinnin.</p> <p>Näet niistä ammatin vaatimukset ja osaamisen tavoitteet.</p> <p>Näet myös, mitä sinun täytyy vielä oppia ja harjoitella lisää.</p> <p>Katso: tutkinnon perusteet.</p>
Koulutussopimus	<p>Koulutussopimuksen aikana teet työtä työpaikalla.</p> <p>Se on osa opiskelua.</p> <p>Et saa työstä palkkaa.</p> <p>Oppilaitos ja työpaikka tekevät koulutussopimuksen.</p> <p>Katso myös: oppisopimus.</p>
Lähtötaso	<p>Lähtötaso tarkoittaa osaamista, joka sinulla on aluksi.</p> <p>Teet opiskelun alussa testin.</p> <p>Testi kertoo, miten osaat lukea, kirjoittaa ja laskea.</p> <p>Testi kertoo myös, tarvitsetko apua esimerkiksi suomen kielessä tai matematiikassa.</p>
Näyttö eli osaamisen osoittaminen	<p>Opettaja varmistaa, että olet oppinut tutkinnon osan tietoja ja taitoja.</p> <p>Sen jälkeen sovit opettajan ja työpaikan kanssa,</p>

	<p>että teet näytön.</p> <p>Näytössä näytät, mitä osaat ammattillisessa tutkinnon osassa.</p> <p>Tutkinnon osa arvioidaan eli saat arvosanan, numeron.</p> <p>Teet näytön yleensä työpaikalla. Teet näytössä työtä ja oikeita työtehtäviä, joita olet ensin opetellut ja harjoitellut työpaikalla. Näyttö voi kestää monta päivää.</p> <p>Osaamisen osoittaminen = Näytät, että osaat tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.</p> <p>Näytön suorittaminen, suorittaa näyttö = Teet näytön alusta loppuun.</p> <p>Katso: arviointi.</p>
<p>Näyttösuunnitelma</p>	<p>Sinun täytyy suunnitella näyttö ennen kuin teet eli suoritat näytön.</p> <p>Tee näytön suunnitelma yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa, kun osaat työn ja työn tehtävät. Myös opettaja auttaa, kun teet suunnitelmaa.</p> <p>Näyttösuunnitelmassa on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitä asioita teet näytössä?

	<ul style="list-style-type: none"> • Mitä osaamista näytät näytössä? <p>Kirjoita tai kerro valmis suunnitelma opettajalle.</p>
Ohjaus	<p>Ohjaus tarkoittaa apua, neuvoja ja tukea. Ohjaus auttaa, että etenet opinnoissa.</p> <p>Saat ohjausta esimerkiksi opettajalta tai opinto-ohjaajalta (opo). Työpaikalla saat ohjausta työpaikkaohjaajalta.</p> <p>Ohjaukseen kuuluu palaute. Ohjaaja kertoo, missä sinä olet jo hyvä ja mitä sinun pitää harjoitella lisää. Palaute on tärkeää oppimisessa: kuuntele sitä.</p> <p>Katso: palaute.</p>
Opinto-ohjaaja, opo	<p>Opinto-ohjaaja eli opo auttaa sinua. Voit jutella opon kanssa kaikista asioista, jotka liittyvät opiskeluun.</p> <p>Opo ohjaa, esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelette yhdessä opintojasi. • Opo auttaa, kun valitset opintoja. • Keskustelette, mitä haluat opiskella lisää. • Mietitte, mitä haluat tehdä tulevaisuudessa.

Opintopolku	<p>Opintopolku on suunnitelma, miten opintosi etenevät.</p> <p>Teet suunnitelman opettajan tai opon kanssa HOKS-keskustelussa.</p> <p>Jokaisella opiskelijalla on oma opintopolku eli opintojen suunnitelma.</p> <p>Esimerkiksi opiskelija opiskelee paljon koulussa, mutta joku toinen opiskelee paljon työpaikalla.</p> <p>Katso: HOKS.</p>
Opiskelusuunnitelma, opintosuunnitelma	<p>Teet opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa suunnitelman opiskelusta eli HOKSin.</p> <p>Katso: HOKS.</p>
Oppilaitos	<p>Oppilaitoksessa opetetaan ja koulutetaan opiskelijoita.</p> <p>Oppilaitos tarkoittaa usein samaa kuin koulu.</p> <p>Monen oppilaitoksen nimessä on sana "opisto".</p> <p>Ammatillinen oppilaitos = ammattiopisto = ammattikoulu.</p>
Oppisopimus	<p>Oppisopimus tarkoittaa, että opiskelet ammatin työpaikalla.</p> <p>Saat työstä palkkaa.</p> <p>Sinun täytyy löytää itse työpaikka.</p>

	<p>Oppilaitos, työpaikka ja sinä teette oppisopimuksen.</p> <p>Katso myös: koulutussopimus</p>
Osaamisala	<p>Joissain ammatillisissa perustutkinnoissa on osaamisaloja.</p> <p>Osaamisala tarkoittaa tutkinnon osia, joissa lisäät ja syvennät oman alan osaamista.</p> <p>Sinä valitset osaamisalan opintojen aikana. Opettaja kertoo sinulle tästä lisää.</p>
Osaaminen	<p>Osaaminen on tietoja, taitoja ja opintoja, joita sinulla jo on.</p> <p>Osaaminen = asiat, tiedot ja taidot, jotka jo osaat.</p>
Osaamisen hankkiminen	<p>Opiskelu on osaamisen hankkimista. Silloin opiskelet ja harjoittelet lisää tietoja ja taitoja.</p> <p>Osaamisen hankkiminen = Hankit osaamista eli opiskelet ja harjoittelet tietoja ja taitoja.</p> <p>Hankit osaamista koulussa ja työpaikalla.</p> <p>Katso: työpaikalla oppiminen (TEO).</p>

<p>Osaamisen osoittaminen</p>	<p>Ammatillisissa tutkinnon osissa sinä näytät työssä ja työtehtävissä, mitä sinä osaat. Näytössä opettaja ja työpaikan ohjaaja vertaavat sinun osaamistasi ammattitaitovaatimuksiin.</p> <p>Myös YTO-opinnoissa osoitat osaamisen. Teet esimerkiksi tehtävät ja kokeet. YTO-opettajat vertaavat sinun osaamistasi YTO-opintojen osaamistavoitteisiin.</p> <p>Katso: näyttö Katso: ammattitaitovaatimukset Katso osaamisenosoittaminen Katso: Yhteiset tutkinnon osat (YTO)</p>
<p>Osaamisen tunnistaminen</p>	<p>Opettaja tunnistaa eli hän selvittää, mitä jo osaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Näytä kaikki todistuksesi. • Kerro, mitä työtä olet jo tehnyt. • Näytä työtodistukset. • Kerro, mitä harrastat. • Kerro, missä sinä olet hyvä. <p>Esimerkki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Olet ollut monta kuukautta töissä kahvilassa. 2. Sinulla on työtodistus. 3. Opettaja tunnistaa, että sinulla on työkokemusta.

	<p>4. Työkokemus ja osaaminen sopivat ammatilliseen tutkinnon osaan.</p> <p>5. Saat ohjeet, miten osoitat osaamisen ja miten osaamisesi arvioidaan.</p> <p>6. Esimerkiksi teet näytön.</p> <p>7. Jos osaat kaikki ammattitaitovaatimukset, saat tutkinnon osasta arvioinnin eli numeron.</p> <p>TAI</p> <p>Jos et osaa kaikkia ammattitaitovaatimuksia, saat ohjeet, mitä opiskelet lisää.</p> <p>Et saa tutkinnon osasta vielä arviointia eli numeroa.</p>
Osaamisen tunnustaminen	<p>Opettaja tai opinto-ohjaaja tunnistaa osaamistasi opiskelun alussa HOKS-keskustelussa.</p> <p>Sen jälkeen selviää, voiko osaamistasi tunnustaa tutkintotodistuksista, joita sinulla jo on.</p> <p>Sanat tunnistaminen ja tunnustaminen ovat melkein samanlaiset.</p> <p>Vain I- tai U-kirjaimet ovat sanoissa erilaiset.</p> <p>Ole tarkka, koska sanat tarkoittavat eri asiaa!</p>

ja todistuksissa arvosanat.

Osaamisen tunnustaminen:

1. Opettaja **tunnistaa** osaamisesi:
Näytät todistuksesi.
2. Opettaja vertaa tutkinnon perusteita todistukseesi.
Koulutodistuksista on tarkat ohjeet.
Opettaja antaa sinulle niistä lisää tietoa.
3. Opettaja siirtää vanhan todistuksen numeron tähän tutkintoon,
kun todistuksen tutkinnon perusteet ovat vielä voimassa (voimassaolo).

TAI

Saat ohjeet **osaamisen vastaavuuden ja ajantasaisuuden arvioinnista**,
kun tutkinnon perusteet eivät ole enää voimassa (voimassaolo).

Katso: voimassaolo.

Osaamisen vastaavuus
= osaaminen vastaa tutkinnon perusteita.

Ajantasaisuus
= olet ajan tasalla
eli tiedät ja osaat asiat nyt.

Osaamisen tunnustaminen tarkoittaa,

	<p>että sinä et opiskele sellaista, mitä jo osaat. Silloin opiskeluaikasi voi lyhentyä.</p> <p>Sanat tunnistaminen ja tunnustaminen ovat melkein samanlaiset. Vain I- tai U-kirjaimet ovat sanoissa erilaiset. Ole tarkka, koska sanat tarkoittavat eri asiaa!</p>
Osaamispiste (osp)	<p>Osaamispisteiden määrä kertoo, kuinka iso opinto tai tutkinto on. Esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ammatillinen perustutkinto on 180 osp. • Ammattitutkinto on 120 tai 150 osp. • Erikoisammattitutkinto on 180 osp. <p>Yksi vuosi opiskelua on noin 60 osp. Se tarkoittaa, että ammatillinen perustutkinto kestää noin 3 vuotta. Opiskelija voi myös valmistua sitä hitaammin tai nopeammin.</p>
Osaamistavoite	<p>YTO-opinnoissa on osaamistavoitteet. Ne kertovat, mitä sinun täytyy osata YTO-opinnoissa.</p> <p>Katso: Yhteiset tutkinnon osat (YTO).</p>
Osatutkinto	<p>Katso: Tutkinnon osa. Katso: Tutkinnon osan opiskelu.</p>

<p>Pakolliset tutkinnon osat</p>	<p>Pakolliset tutkinnon osat opettavat sinulle ammatin tärkeät perusasiat.</p> <p>Niitä et voi valita itse.</p> <p>Pakolliset tutkinnon osat = perusasiat, jotka sinun täytyy osata.</p> <p>Katso myös: valinnaiset tutkinnon osat.</p>
<p>Palaute</p>	<p>Palaute on sitä, kun joku kertoo sinulle,</p> <ul style="list-style-type: none"> • mitä osaat jo hyvin • mitä sinun pitää vielä harjoitella • miten voit oppia lisää. <p>Sinulla on oikeus saada palautetta siitä, mitä olet oppinut.</p> <p>Palautetta antavat esimerkiksi työpaikkaohjaaja ja opettajat.</p> <p>Kuuntele palautetta: se on tärkeää.</p> <p>Palaute auttaa sinua kehittymään hyväksi työntekijäksi.</p>
<p>Perustutkinto, ammatillinen perustutkinto</p>	<p>Ammatillinen perustutkinto on ammattikoulun tutkinto.</p> <p>Usein siitä käytetään vain yhtä sanaa: perustutkinto.</p> <p>Ammatillinen koulutus aloitetaan yleensä perustutkinnosta.</p> <p>Opiskelet ammatillisessa perustutkinnossa ammatin tärkeimmät asiat.</p>

	<p>Perustutkinto sopii sinulle, kun</p> <ul style="list-style-type: none"> • sinulla ei ole ammattia • sinulla ei ole työkokemusta työstä, jota haluat tehdä. <p>Perustutkintoja on eri aloille, esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitaja • rakennusalan perustutkinto, talonrakentaja • ja niin edelleen eri alojen perustutkintoja. <p>Perustutkinto on 180 osaamispistettä (osp). Saat todistuksen perustutkinnosta, kun opiskelet kaikki tutkinnon asiat eli tutkinnon osat.</p> <p>Osp = osaamispiste kertoo, kuinka paljon tutkinnossa opiskelet.</p> <p>Katso: tutkinto. Katso: tutkinnon osat.</p>
S2-tuki	<p>S2 = suomi toisena kielenä. Suomi ei ole sinun äidinkielesi.</p> <p>Tuki = apu, ohjaus</p> <p>S2-tuki = suomen kielen opettaja auttaa sinua. S2-tukea voi antaa vain suomen kielen opettaja.</p>

	<p>Voit saada tukea suomen (tai ruotsin) opiskeluun. S2-tuki auttaa sinua, että opintosi etenevät.</p> <p>Voit saada S2-tukea esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • omassa S2-ryhmässä • tukipajassa, jossa on mukana S2-opettaja.
Toimipiste / kampus	<p>Oppilaitoksen eli koulun opetusta voi olla monessa eri paikassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimipaikat tarkoittavat koulun rakennuksia eri paikoissa. Toimipaikoilla on omat osoitteet. • Kampus on kokonaisuus, johon kuuluu tietyt toimipaikat.
Tuki	<p>Tuki = apu, joku auttaa sinua</p> <p>Sinä voit saada tukea opiskelun aikana, että sinun opiskelusi sujuu hyvin.</p> <p>Tuki voi olla esimerkiksi suomen kielen tai matematiikan tukea.</p> <p>Sinä saat sellaista tukea, jota sinä tarvitset.</p>
Tunnistaa osaaminen eli osaamisen tunnistaminen	Katso: Osaamisen tunnistaminen.
Tunnustaa osaaminen eli osaamisen tunnustaminen	Katso: Osaamisen tunnustaminen.

<p>Tutkinto</p>	<p>Tutkinto voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> • ammatillinen perustutkinto • ammattitutkinto • erikoisammattitutkinto. <p>Tutkintoja on ammattiopiston lisäksi lukiossa, ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa.</p> <p>Tutkinto = tietyn alan koko koulutus.</p>
<p>Tutkinnon osa</p>	<p>Tutkinto on iso kokonaisuus, jossa on monta osaa.</p> <p>Osat ovat tutkinnon osia.</p> <p>Yksi tutkinnon osa on siis yksi osa, jonka osaamista tarvitset tutkinnossa ja ammatissa.</p> <p>Ammatillisessa perustutkinnossa on</p> <ul style="list-style-type: none"> • ammatillisia tutkinnon osia • yhteisiä tutkinnon osia (YTO). <p>Niissä kaikissa on tutkinnon osia.</p> <p>Yhteensä ammatillisessa perustutkinnossa on 180 osp.</p> <p>Ammatilliset tutkinnon osat tarkoittavat ammatin eri asioiden opiskelua. Silloin esimerkiksi rakennusalan opiskelija opiskelee, miten tehdään talon seinä.</p> <p>Yhteisen tutkinnon osan osa-alueet</p>

	<p>ovat esimerkiksi kieliä, matematiikkaa tai tietoa työelämästä.</p> <p>Nämä tutkinnon osat ovat samat kaikissa ammateissa.</p> <p>Voit opiskella koko tutkinnon tai vain tutkinnon osia.</p> <p>Katso: ammatilliset tutkinnon osat. Katso: yhteiset tutkinnon osat (YTO) Katso: Tutkinnon osan opiskelu.</p>
Tutkinnon osan opiskelu	<p>Sinä opiskelet vain yhden tai useamman tutkinnon osan tiedot ja taidot.</p> <p>Opiskeluaikasi on silloin lyhyempi kuin opiskelijalla, joka suorittaa koko tutkinnon.</p> <p>Tutkinnon osan opiskelu sopii, jos</p> <ul style="list-style-type: none"> • sinulla on jo ammattikoulutus ja haluat oppia lisää • sinä olet töissä ja haluat oppia lisää ammatista • haluat kouluttautua uudelle alalle, mutta et halua suorittaa koko tutkintoa. • oppiminen on sinulle vaikeaa • et osa vielä hyvin suomen kieltä. <p>Voit myöhemmin opiskella koko tutkinnon. Se sovitaan HOKSissa.</p>
Tutkinnon perusteet	Tutkinnon perusteet kertovat,

	<p>mitä asioita kuuluu tutkintoon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutkinnon osat • ammattitaitovaatimukset eli asiat, jotka sinun täytyy osata ammatillisissa tutkinnon osissa • osaamistavoitteet eli asiat, jotka sinun täytyy osata YTO-opinnoissa • näytöt ja osaamisen osoittaminen • arviointi. <p>Tutkinnon perusteet ovat Suomessa samat kaikille opiskelijoille, jotka opiskelevat samaa tutkintoa.</p> <p>Löydät tutkinnon perusteet netistä: ePerusteet. Ammatillinen koulutus.</p> <p>Ohjeet nettihakuun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytä tutkinnon virallista nimeä esimerkiksi "Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto". • Saat monta vaihtoehtoa. • Valitse se, jossa on viimeisin päivämäärä, esimerkiksi "Voimaantulo 1.8.2024". <p>Saat omat tutkinnon perusteet myös opettajalta.</p>
<p>Työelämässä oppiminen (TEO), työssä oppiminen</p>	<p>Työelämässä oppiminen tarkoittaa, että teet työpaikalla työtä ja samalla</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskelet ja opit ammattia • tutustut työpaikkoihin ja työnantajiin. <p>On kaksi tapaa oppia työelämässä:</p>

	<p>1. koulutussopimus 2. oppisopimus.</p> <p>TEO = työelämässä oppiminen, työssä oppiminen. Lyhenne voi eri kouluissa olla erilainen.</p> <p>Katso: koulutussopimus. Katso: oppisopimus.</p>
Urasuunnitelma	<p>Ura on ammatti, työ ja muut taidot, joita sinulla on.</p> <p>Urasuunnitelma on suunnitelma siitä, mitä haluat tehdä opiskelun jälkeen. Vaihtoehtoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menet töihin. • Perustat yrityksen. • Jatkat opiskelua ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. • Kehityt ammatissasi ja saat uusia työtehtäviä. <p>Urasuunnitelma auttaa sinua. Esimerkiksi pääset töihin, kun suunnittelet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitä sinun täytyy osata, että pääset työhön, jota haluat tehdä? • Mitä sinun täytyy opiskella, että pääset sellaiseen työhön?

	<p>Teet urasuunnitelman HOKS:iin opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.</p> <p>Katso: HOKS.</p>
Valinnaiset tutkinnon osat	<p>Tutkinnossa on opintoja, jotka voit valita tutkinnon perusteista. Opettaja tai opinto-ohjaaja auttaa sinua valitsemaan niitä.</p> <p>Katso: tutkinnon perusteet.</p> <p>Katso myös: pakolliset tutkinnon osat.</p>
Valmistua, valmistuminen	<p>Valmistut, kun olet opiskellut koko tutkinnon. Olet silloin suorittanut tutkinnon. Saat todistuksen ja voit hakea työpaikkaa.</p> <p>Jos olet opiskellut vain tutkinnon osan tai osia, saat niistä todistuksen.</p> <p>Valmistut tutkinnon osista.</p>
Yhteiset tutkinnon osat YTO YTO-opinnot	<p>Yhteisissä tutkinnon osissa on tietoja ja taitoja, joita jokainen tarvitsee työssä ja elämässä.</p> <p>Yhteisten tutkinnon osien lyhenne on YTO. Niissä on kolme tutkinnon osaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen (pakollisia opintoja 11 osp) • Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen

	<p>(pakollisia opintoja 6 osp)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen (pakollisia opintoja 9 osp). <p>YTOja on yhteensä 35 osp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pakollisia YTO-opintoja on 26 osp. • Valinnaisia YTO-opintoja on 9 osp. <p>Sinun on pakko opiskella 9 osp valinnaisia YTO-opintoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valitset ne koulun vaihtoehdoista. <p>Opiskelet YTOja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ryhmässä koulussa • tietokoneella kotona • tietokoneella koulussa, opettaja auttaa. <p>Voit hakea myöhemmin jatko-opintoihin, kun olet saanut valmiiksi koko tutkinnon eli myös YTO-opinnot.</p> <p>Jatko-opintoja ovat ammattikorkeakoulun (AMK) tai yliopiston opinnot.</p> <p>Ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa ei ole YTO-opintoja.</p>
<p>YTOt: Yhteiset tutkinnon osat Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, pakollisia opintoja</p>	<p>YTO-opintoja, jotka liittyvät viestintään:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Äidinkieli suomenkielisille (Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen äidinkielellä, suomi)

<p>yhteensä 11 osp</p>	<p>TAI S2 eli suomi toisena kielenä (Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen äidinkielellä, suomi toisena kielenä)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ruotsi (Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä) - Englanti tai muu vieras kieli (Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä) - Tietotekniikan taidot (Toiminta digitaalisessa ympäristössä) - Luovan ja taiteellisen ilmaisun taidot (Taide ja luova ilmaisu).
<p>Viestintä- ja vuorovaikutus äidinkielellä TAI suomi toisena kielenä, pakollinen opinto 4 osp</p>	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä suomen kielen taitoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osaat vuorovaikutusta: puhe, kuuntelu, keskustelu, perustelut jne. - Luet ja tiivistät erilaisia tekstejä sekä arvioit tiedon luotettavuutta. - Teet erilaisia tekstejä.
<p>Viestintä- ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, ruotsi, pakollinen opinto 1 osp</p>	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä ruotsin kielen taitoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luet ammattisi tekstejä. - Kirjoitat ja puhut ammattisi tekstejä. <p>Erityisopettaja ja opettaja päättävät, voitko opiskella 1 osp esimerkiksi suomen kieltä, jos et ole koskaan opiskellut ruotsin kieltä.</p>

<p>Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä, pakollinen opinto 3 osp</p>	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä vieraan kielen (englannin) taitoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjoitat ja puhut ammattisi tekstejä. - Luet ammattisi tekstejä. - Etsit ja arvioit tietoja vieraalla kielellä. - Tiedät, miten kulttuuri vaikuttaa ihmiseen.
<p>Toiminta digitaalisessa ympäristössä, pakollinen opinto 2 osp</p>	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä tietotekniikan taitoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Käytät laitteita ja ohjelmia (esimerkiksi Word, Excel, PowerPoint; Internet). - Käytät tietotekniikkaa turvallisesti.
<p>Taide ja luova ilmaisu, pakollinen opinto 1 osp</p>	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä luovuutta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedät kulttuurin merkityksen työssä ja muussa elämässä. - Teet itse taidetta ja luovaa ilmaisua.
<p>Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, pakollisia opintoja yhteensä 6 osp</p>	<p>YTO-opinnot matematiikasta ja luonnontieteistä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Matematiikka (Matematiikka ja matematiikan soveltaminen) - Fysiikka ja kemia (Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen).
<p>Matematiikka ja matematiikan soveltaminen, pakollinen opinto 4 osp</p>	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä matematiikka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiin liittyvät laskut - muuntaminen - prosenttilaskut - yhtälöt - geometria

	<ul style="list-style-type: none"> - talousmatematiikka - tilastot.
Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen, pakollinen opinto 2 osp	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä tietoja ja taitoja fysiikasta ja kemiasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fysiikan lait työssä ja arjessa. - sähköturvallisuus. - kemian ilmiöt työssä ja arjessa. - kemikaaliturvallisuus.
Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, pakollinen opinto 9 osp	<p>YTO-opinnot yhteiskunnasta ja työelämästä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tietoa yhteiskunnasta (Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen) - Tietoa työelämästä (Työelämässä toimiminen) - Opiskelun ja uran suunnittelu (Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet) - Yrittäjyys (Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta) - Liikunta ja terveystieto (Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen) - Tietoa kestävästä tulevaisuudesta: ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin suojele (Kestävän kehityksen edistäminen).
Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen, pakollinen opinto 2 osp	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä tietoja ja taitoja yhteiskunnasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteiskunta: osallistut ja vaikutat yhteiskuntaan - oma alasi yhteiskunnassa - yhteiskunnan ja talouden kehitys.
Työelämässä toimiminen, pakollinen opinto 2 osp	<p>Tarvitset työssä ja muussa elämässä tietoja ja taitoja työelämästä:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - työyhteisön jäsen (esimerkiksi työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet) - työn vuorovaikutus ja ryhmät - oman alan työtehtävät ja työpaikan löytäminen.
Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet, pakollinen opinto 1 osp	<p>Tarvitset opiskelussa ja elämässä suunnittelua:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelusi suunnittelu ja opiskelun eteneminen - tulevaisuuden suunnittelu: työt ja jatko-opinnot.
Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta, pakollinen opinto 1 osp	<p>Tarvitset työssä ja elämässä tietoja ja taitoja yrityksistä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - työ yrityksissä - yrityksen liikeidea: suunnittelet liikeidean.
Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen, pakollinen opinto 2 osp	<p>Tarvitset työssä ja elämässä tietoja ja taitoja liikunnasta ja terveydestä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liikunta: jaksat työssä ja opiskelussa sekä voit hyvin - terveys: huolehdi omasta terveydestä.
Kestävän kehityksen edistäminen, pakollinen opinto 1 osp	<p>Tarvitset työssä ja elämässä tietoja ja taitoja kestävästä tulevaisuudesta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kestävä kehitys: luonnon ja ympäristön vointi paranee ja ihmisten hyvinvointi paranee - tehokas toiminta: energian ja materiaalien säästäminen.
Yhteiset tutkinnon osat	YTOissa on

<p>YTOT, valinnaiset opinnot 9 osp</p>	<ul style="list-style-type: none">• pakollisia YTO-opintoja 26 osp.• valinnaisia YTO-opintoja 9 osp. <p>Sinun on pakko opiskella 9 osp valinnaisia YTO-opintoja.</p> <p>Valitset ne koulun vaihtoehtoista.</p> <p>Koulussa on vaihtoehtoja, joiden laajuus on usein 3 osp.</p> <p>Valitse valinnaiset opinnot, jotka lisäävät osaamista ja kiinnostavat sinua.</p> <p>Kysy valinnoissa apua opettajalta ja opolta.</p>
--	---

Lähteet

Ammatillisen koulutuksen käsitteitä. 2023. Karkki-hanke.

https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=402072424&preview=/402072424/402072447/ammattillisen_koulutuksen_kasitteita.pdf. Luettu 26.8.2024.

ePerusteet. Ammatillinen koulutus. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/selaus/ammattillinen>. Luettu 26.8.2024.

Mäkelä, Maria & Voutilainen Anniina & Pitkänen, Mirja & Aarnio, Sari & Liete, Marjo. 2021.

Uraohjauksen sanasto selkeällä kielellä. Keuda.

https://issuu.com/keudajulkaisut/docs/2021_keuda_uraohjauksen_sanakirja_www. Luettu 26.8.2024.

Ammatillinen koulutus. OPH. [Ammatillinen koulutus | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Tämä materiaali on tuotettu VIERKO-hankkeessa vuonna 2024. HoksBotti on käsikirjoitettu chatbot, joka oppilaitoksen on mahdollista hankkia omaan käyttöönsä. Sen lopusta löytyy ammatillisen koulutuksen sanasto, joka on saatavilla omana julkaisunaan. Käsikirjoitusta voi hyödyntää myös ilman chatbotin toteutusta.

VIERKO on toteutettu Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2023 myöntämällä ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksella. VIERKO on kuudenkymmenen kahden (62) koulutuksen järjestäjän yhteisponnistus. Työtä on koordinoanut Keski-Uudenmaan koulutus-kuntayhtymä Keuda.

Hankkeessa on kehitetty vieraskielisen koulutuksen laatua ja kotimaisten kielten opetuksen tarjontaa ammatillisessa koulutuksessa.

Lisätietoa:

<https://www.keuda.fi/keuda/hankkeet/vierko/>

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Oppimateriaalit:

[CC BY-SA 4.0 Deed](#) | [Nimeä-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen](#) | [Creative Commons](#)

